gemeente opmeer

Recycleplan huishoudelijk afval 2021-2025

Van afval naar grondstof - op weg naar volledig circulair in 2050

Postregistratienummer	21.0004863

Concept

Versie	Status	Sector	Afdeling	Auteur	Paraaf
	Concept		RO	M. Smit	

Vastgesteld door	Datum		Gecontroleerd
B&W	25-5-2021		
Gemeenteraad	23-6-2021		

Inhoud

1. Inleiding 4
2. Huidige afvalinzameling Opmeer en trends 6
   2.1 Inzamelstructuur 6
   2.2 Resultaten restafval Opmeer 7
   2.3 Afvalstoffenheffing 8
   2.4 Contract HVC 8
   2.5 Trends 8
3. Doelstelling en uitvoeringsstrategie 9
   3.1 Onze doelen: milieuprestatie omhoog, kosten beheersbaar en service op peil 9
   3.2 Uitvoeringsstrategie 9
   3.3 Keuze voor optimaliseren en intensiveren 10
4. Recycle-tarief in Opmeer 10
   4.1 Waarom kiest Opmeer voor het recycle-tarief? 10
   4.2 Participatie 13
   4.3 Te verwachten effecten (businesscase HVC) 14
   4.4 Wat zijn de effecten van het recycletarief voor onze inwoners? 15
   4.5 Specifieke doelgroepen 16
5. Wat gaan we verder doen? 17
   5.1 Basis op orde 17
   5.2 Aanvullende maatregelen 18
   5.3 Communicatie 20
   5.4 Aanpak mogelijke neveneffecten 21
   5.5 AVG 22
6. Organisatie en financiën 24
   6.1 Impact eigen organisatie 24
   6.2 Financiële aspecten 24
7. Uitvoeringsprogramma en planning 25

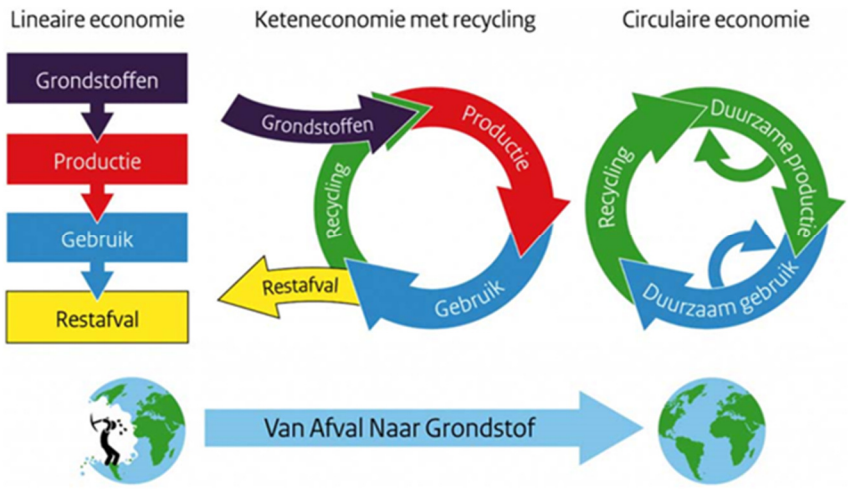
Bijlage 1 Communicatieplan 28
Bijlage 2 Bron –en nascheiding 30
Bijlage 3 Gemeentelijke organisatiekosten recycle-tarief 33
Bijlage 4 Verslagen bijeenkomsten bewoners en dorpsraden 36

1. Inleiding

Voor u ligt het recycleplan huishoudelijke afval 2021-2025 van de gemeente Opmeer. Het plan richt zich op verdere verlaging van de hoeveelheid restafval per inwoner van Opmeer, het zorgen voor een hoge kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen in het kader van de overstap van een lineaire economie naar een circulaire economie en het beheersen van de al maar stijgende afvalverwerkingskosten voor de gemeente.

Landelijke ambitie

De ambitie van de landelijke overheid in het programma Circulaire Economie (CE), Nederland Circulair in 2050, is dat grondstoffen in 2050 efficiënt worden ingezet en hergebruikt, zonder schadelijke emissies naar het milieu. Voor de afvalscheiding betekent dit de komende jaren een aanzienlijke verlaging van de hoeveelheid huishoudelijk restafval (fijn en grof) per inwoner per jaar en een toename van het percentage gescheiden ingezamelde grondstoffen. In 2025 wil de landelijke overheid dat er nog maar 30 kg restafval per inwoner per jaar over blijft.

Het Rijk stimuleert het scheiden van afval door een extra verbrandingsbelasting op restafval te heffen. Alle gemeenten in Nederland betalen deze extra belasting, naast de reguliere verbranding- en transportkosten. In 2021 bedraagt deze nu € 33,15 voor het verbranden van 1.000 kilo restafval. De kans is reëel dat de verbrandingsbelasting nog verder zal stijgen de komende jaren. Deze belasting moet worden beschouwd als een maatregel om gemeenten te motiveren hun inwoners meer afval te laten scheiden.

Voorstel gemeenteraad

In 2019 is tijdens een themabijeenkomst gesproken met de gemeenteraad en vertegenwoordigers van diverse dorpsraden over een betere afvalinzameling en zijn de inhoudelijke ambities en richtingen voor een nieuw gemeentelijk afvalbeleid verkend. Komt het accent op verdergaande afvalscheiding en minder afval te liggen of juist kostenverlaging of serviceverhoging? Daarnaast zijn inhoudelijke onderwerpen als tariefdifferentiatie (recycle-tarief), bron- en nascheiding en

maatwerk voor diverse doelgroepen besproken. Belangrijke conclusies tijdens deze bijeenkomst waren

- Leg het accent op kostenbeheersing/ -verlaging en de inwoners worden beloond voor goed afvalscheiden;
- Er is interesse in de do's en don'ts van een recycle-tarief[1];
- Houd de service op een hoog en vergelijkbaar niveau als nu.
- Verder verbeteren van de gemeentelijke prestaties op gebied van afvalscheiding de komende vijf jaar
- Burgerparticipatie is belangrijk bij de totstandkoming van een nieuw afvalbeleid.

Naar aanleiding hiervan heeft de raad zich in oktober 2020 gebogen over de conclusies van deze bijeenkomst. De gemeenteraad besloot hierbij de volgende kaders aan te geven:

1. De koers van een nieuw recycleplan moet worden bepaald voor een periode tot 2025 waarbij de volgende doelen worden gehanteerd:
    - daling van de hoeveelheid restafval naar onder de 100 kilo per inwoner per jaar door het stimuleren van betere afvalscheiding / meer hergebruik;
    - inwoners betalen bij het aanbieden van restafval op basis van frequentie, niet op basis van gewicht;
    - het beheersen van de afvalbeheerskosten;
    - minimaal gelijkblijvende hoge service voor de inwoners
2. Het scenario recycletarief en andere optimalisatiemaatregelen worden verder uitgewerkt in het recycleplan;
3. Inwoners en maatschappelijke doelgroepen worden actief betrokken bij de uitwerking van het recycleplan en het resultaat van de participatie wordt als advies meegewogen in de besluitvorming.

Totstandkoming proces

De voorbereiding van de invoering van het recycle-tarief, waaronder het opstellen van dit recycleplan, hebben we gezamenlijk met HVC uitgewerkt. Dit recycleplan is opgesteld binnen de kaders zoals door de raad vastgesteld.

Tijdens het proces is gesproken met een afvaardiging van de verschillende dorpsraden en is tijdens een digitale bewonersavond uitleg gegeven over de uitvoering van het recycle-tarief. Waardevolle wensen en ideeën vanuit de inwoners zijn hiermee opgehaald en waar mogelijk verwerkt in het plan en de communicatieaanpak. Verder heeft de gemeente in het 4^{e} kwartaal van 2020 in samenwerking met I&O Research een Waarstaatjegemeente onderzoek uitgevoerd. Aan dit onderzoek hebben 762 inwoners deelgenomen.

Leeswijzer
In dit recycleplan leest u over de totstandkoming van recycle-tarief, de manier van anticiperen op de mogelijke neveneffecten, de financiële consequenties en de benodigde communicatie.

2. Huidige afvalinzameling Opmeer en trends

2.1 Inzamelstructuur

In de onderstaande tabel is de huidige inzamelstructuur van restafval en de grondstofstromen GF-e (groente-, fruit-, tuinafval en etensresten), PBD (plastic verpakkingen, blik en drankkartons) en papier bij laag- en hoogbouw opgenomen.

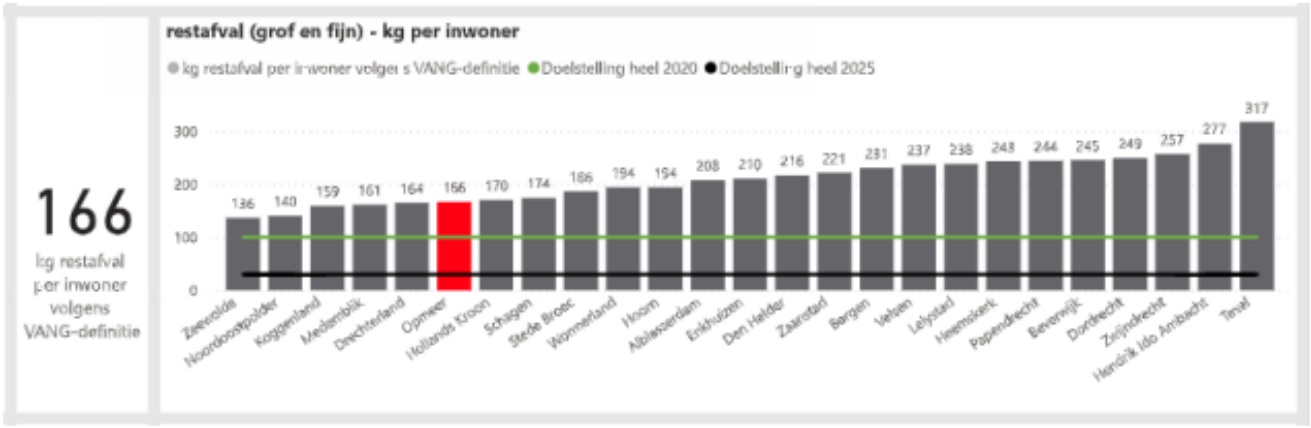
De meeste huishoudens (laagbouw) hebben voor restafval en gft een mix tussen een 140 liter en 240 liter bak aan huis. Voor PMD beschikt men over 240 liter.

Tabel 2.1 Inzamelstructuur diverse afvalstromen

	Hoogbouw	Laagbouw
 restafval	(boven- en/of ondergrondse) containers	(boven- en/of ondergrondse) containers en bakken, elke 4 weken
 gft en etensresten	Niet	bakken, elke 2 weken
 plastic, blik en drinkpakken	zakken, elke 4 weken	bakken, elke 4 weken
 papier	los, verenigingen, elke 2 weken	los, verenigingen, elke 2 weken
 textiel	(boven- en/of ondergrondse) containers	(boven- en/of ondergrondse) containers
 glas	(boven- en/of ondergrondse) containers	(boven- en/of ondergrondse) containers
 grof restafval	op afroep, zonder extra kosten	op afroep, zonder extra kosten
 overig grof afval	afvalbrengstation	afvalbrengstation

2.2 Resultaten restafval Opmeer

In Opmeer wordt nog **130 kilo** fijn restafval en **36 kilo** grof restafval (totaal 166 kilo) per persoon per jaar ingezameld. Dat is in het HVC-gebied een bovengemiddelde score, maar voldoet nog niet aan de doelstelling van 100 kilo.

	2020	2019	Verschil (in kg)
Totaal	**134**	**123**	**11**
Gft en etensresten	41	37	3
Oud papier en karton	8	7	1
Plastic, blik en drinkpakken	11	11	0
Overige kunststoffen	7	8	-1
Luiers	11	7	4
Glas	6	5	1
Textiel	6	9	-3
Metaal (geen blik)	4	2	2
Apparaten	2	1	1
Hout	9	9	0
Steen/Puin	6	5	1
KCA	0	1	-1
Restafval	24	20	4

Ten opzichte van 2019 liet het totaal fijn huishoudelijk restafval liet in 2020 een lichte stijging zien, voornamelijk als gevolg van Corona.

2.3 Afvalstoffenheffing

Door diverse landelijke ontwikkelingen, zoals de verhoging van de verbrandingsbelasting en de daling van de opbrengsten van de grondstoffen, is er de afgelopen jaren een stijging van de afvalstoffenheffing te zien.
In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing van afgelopen jaren weergegeven.

Tabel 2.3: Verloop afvalstoffenheffing Opmeer gebaseerd op huidige inzamelwijze

Huishoudens	2019	2020	2021
Eenpersoons	274,40	269,80	284,00
Meerpersoons	373,45	367,20	386,50

Het voortzetten van de huidige inzamelwijze leidt naar verwachting tot een stijgende trend van de afvalstoffenheffing. We zien namelijk dat de afvalbeheerkosten blijven stijgen, met name door de landelijke verbrandingsbelasting op restafval en ontwikkelingen op de afvalverwerkingsmarkt (stijgende verwerkingstarieven, een mogelijke CO-heffing, regelmatig dalende inkomsten voor o.m. papier en textiel en afkeurkosten van aangeleverde fracties.).

2.4 Contract HVC

De gemaakte afspraken over afvalinzameling en -verwerking tussen de gemeente Opmeer en HVC zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) en ten aanzien van de gegevensuitwisseling in een verwerkersovereenkomst (AVG). Per product is verwoord wat het product inhoudt, wat er bij komt kijken, wat ieders verantwoordelijkheden is en hoe de afrekening plaatsvindt. De invoering van het recycle-tarief zal door HVC verwerkt worden in de DVO na afstemming met de gemeente Opmeer. De huidige overeenkomst heeft een looptijd tot 31 december 2025.

2.5 Trends

Prijsprikkel

In het oosten van Nederland is een groot aantal gemeenten al overgestapt op een systeem van afvalinzameling met een prijsprikkel. In het westen van Nederland hebben gemeenten vooral gekozen voor het eerst invoeren van een serviceprikkel. Per 1 januari 2021 zijn de eerste gemeenten in Noord-Holland inmiddels ook gestart met een prijsprikkel.
Gemeenten die de prijsprikkel én serviceprikkel combineren laten de beste resultaten zien op het gebied van afvalscheiding en kostenbeheersing.

Andere trends

- De kosten voor verwerking van diverse stromen stijgen, daar heeft niemand invloed op: stromen die geld kosten (grof restafval, hout, harde kunststoffen) worden duurder en stromen die geld opleveren (papier, textiel en metaal) leveren minder op.
- Als gevolg hiervan is de afvalstoffenheffing in Nederlandse gemeenten in 2020 gemiddeld met 8% gestegen t.o.v. 2019.
- De verwerking van fijn en grof restafval zijn op een enkele stroom na (KCA, matrassen) het duurst.
- Er is een discussie gaande over de voordelen van bronscheiding en over de voordelen van nascheiding (zie bijlage 2).
- De focus in het landelijke beleid komt naast de reductie van de hoeveelheid restafval meer en meer te liggen op de kwaliteit van ingezamelde grondstoffen, met het oog op recycling en daadwerkelijk hergebruik.

3. Doelstelling en uitvoeringsstrategie

3.1 Onze doelen: milieuprestatie omhoog, kosten beheersbaar en service op peil

We stellen ons met het recycle-tarief als doel in 2025 uit te komen op 100 kg restafval per inwoner per jaar en een afvalscheidingspercentage te realiseren van minimaal 80%. Restafval bestaat uit fijn huishoudelijk afval dat huis aan huis, in bakken of ondergrondse verzamelcontainers wordt ingezameld en het grof huishoudelijk afval dat bij het afvalbrengstation wordt ingezameld. De verhouding daarbij is 80% fijn restafval en 20% kg grof restafval. Gelet op de ervaringen van andere gemeenten met een vergelijkbaar systeem achten wij deze doelstellingen haalbaar.

Daarnaast wil de gemeente de afvalbeheerkosten beheersbaar houden voor haar inwoners. Landelijk is sprake van een stijgende trend in de afvalbeheerkosten, die zich naar verwachting ook de komende jaren verder doorzet. De gemeente streeft ernaar de gemeentelijke afvalbeheerkosten de komende jaren stabiel te houden (t.o.v. prijspeil 2021). Het serviceniveau, de kwaliteit van de dienstverlening voor onze inwoners, moet daarbij op vergelijkbaar hoog peil als nu blijven.

3.2 Uitvoeringsstrategie

Keuze voor bronscheiding

Bronscheiding blijft de komende jaren centraal uitgangspunt in het gemeentelijk afvalbeleid. De gemeente haalt nu al goede resultaten met bronscheiding, inwoners zijn hier aan gewend en met de invoering van het recycletarief kan de afvalscheiding nog verder omhoog. Belangrijke redenen hiervoor zijn verder de educatieve waarde en de helderheid/ eenduidigheid van de boodschap. Alle fracties scheidt men aan de bron. Dit zorgt voor zuivere grondstoffen die goed te recyclen zijn. Dit

doet tevens recht aan de uitkomst van de raadpleging waaruit blijkt dat onze inwoners begaan zijn met het milieurendement.
In den lande zijn er diverse gemeenten die inzetten op nascheiding. PBD-afval wordt daar niet gescheiden ingezameld, maar gaat daar in dezelfde bak als het restafval. In de nascheidingsinstallatie wordt het PBD dan uit het restafval gehaald. De meeste gemeenten die hier voor kiezen hebben relatief veel hoogbouw (met als gevolg dat er weinig ruimte is voor meerdere bakken aan thuis) en kamp(t)en met structureel lage afvalscheidingsresultaten In Opmeer is hier geen sprake van. Een keuze voor nascheiding van PBD zou het scheidingsresultaat aanzienlijk verslechteren en de afvalbeheerkosten verhogen (zie bijlage 2).

3.3 Keuze voor optimaliseren en intensiveren

In de basis zit onze inzamelsystemen goed in elkaar. Afgezien van de invoering van een financiële prikkel is het niet nodig grote wijzigingen in de inzamelstructuur door te voeren. De invoering van omgekeerd inzamelen (restafval op afstand, ook voor laagbouwwoningen) zou een bij het recycletarief passende systeemwijziging kunnen zijn. Echter, de extra (milieu)winst die daarmee behaald kan worden, is relatief bescheiden. De grootste sprong maken we al met de invoering van het recycletarief op basis van het huidige systeem met grijze bakken aan huis. Belangrijker argument nog is dat uit de inwonerraadpleging blijkt dat een meerderheid de invoering van omgekeerd inzameling (restafval op afstand) als een serviceverslechtering beschouwt.

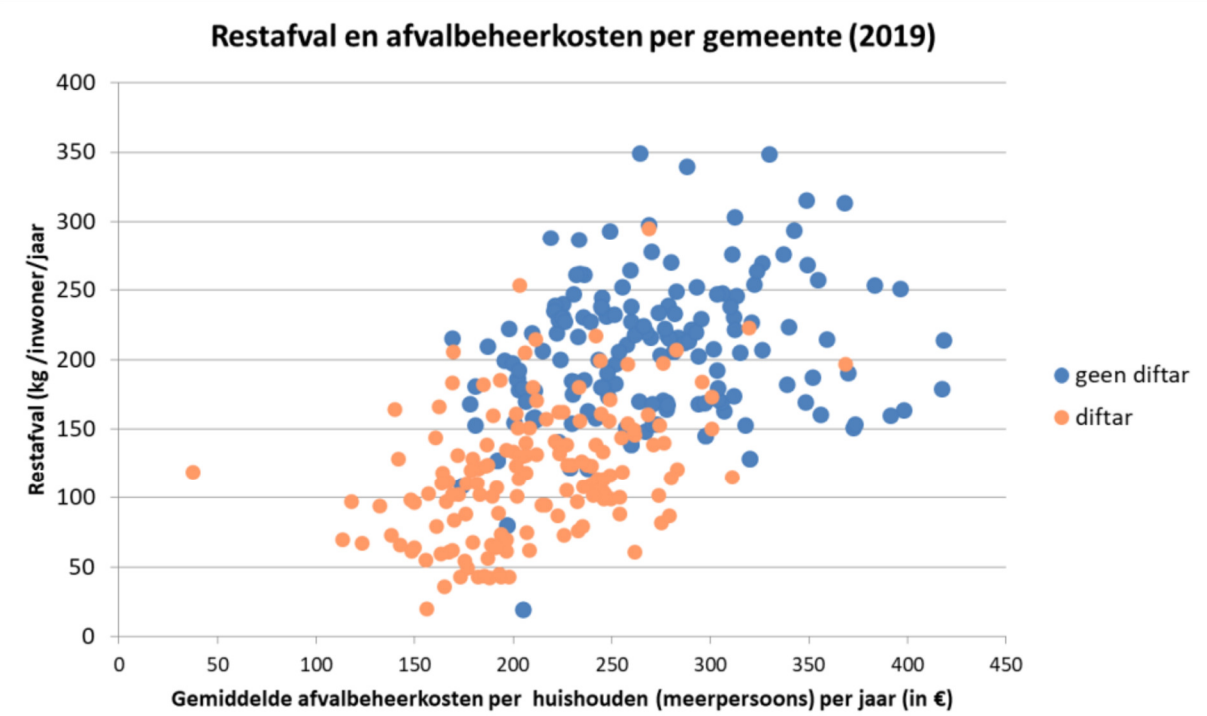
Wel zijn er bij diverse stromen (papier, textiel, grof huishoudelijk afval) verbeteringen (optimalisaties) mogelijk. Daar zetten we de komende jaren op in. Daarnaast kiezen we voor het intensiveren van communicatie en voorlichting. Gerichte en eigentijdse inwonercommunicatie is een belangrijke voorwaarde om tot blijvende resultaten te komen. Ook willen we samen met andere (Westfriese) gemeenten en HVC een vuist maken om de landelijke agenda op het gebied van de productie en samenstelling van verpakkingen te beïnvloeden en zodoende meer aandacht te vragen voor preventie van afval.

4. Recycle-tarief in Opmeer

4.1 Waarom kiest Opmeer voor het recycle-tarief?

Resultaten in het land laten zien dat een combinatie van een serviceprikkel én een prijsprikkel nodig is om de landelijke doelstelling van 100 kilo restafval per persoon per jaar te realiseren. Opmeer heeft al een serviceprikkel. De grijze bak aan huis wordt sinds 2015 nog maar 1 x 4 weken ingezameld, dit wordt “laagfrequent” inzamelen genoemd. Aan deze serviceprikkel voegen we nu een prijsprikkel toe. Dat doen we, zoals al gezegd, om de landelijke doelstelling te realiseren, maar ook om de kostenontwikkeling beheerst te houden. De landelijke ervaringen en cijfers laten zien dat gemeenten die met een financiële prikkel werken gemiddeld op een lager kostenniveau zitten.

Onderstaande figuur uit recent onderzoek (januari 2021) van IPR Normag[2] naar de praktijkresultaten van gedifferentieerde tarieven (diftar) in het afvalbeleid, illustreert dit.

Bron: Coelo Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden 2019, CBS Statline afvalhoeveelheden 2019, bewerking door IPR IPR Normag

Het onderzoek toont verder aan dat de milieuprestaties in gemeenten die Diftar hebben ingevoerd sterk verbeterd zijn en dat neveneffecten, zoals vervuiling van grondstofstromen en ontwijkgedrag (zwerfafval, afvaldumpingen) beheersbaar zijn. In het tekstkader staan de belangrijkste conclusies uit het onafhankelijke landelijke onderzoek op een rij.

Conclusies landelijk onderzoek

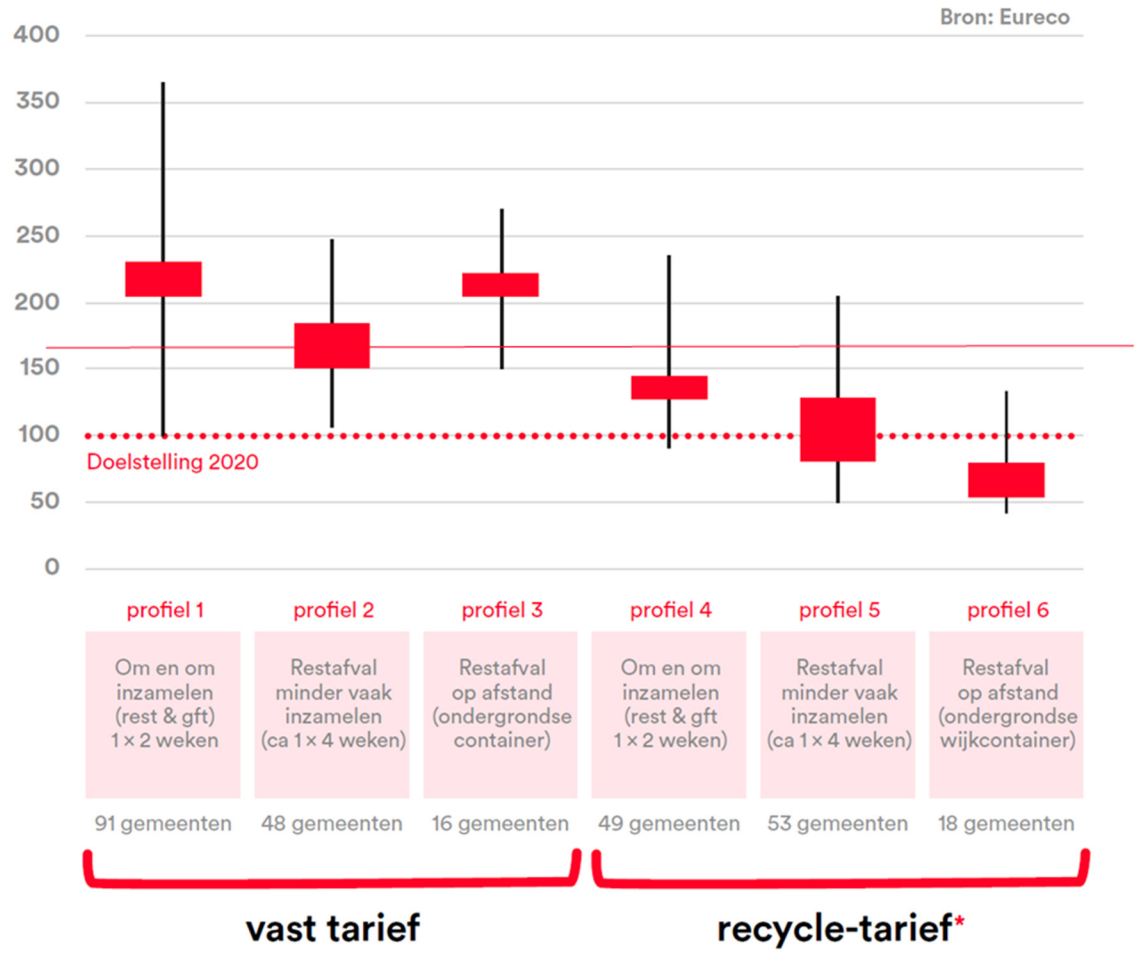
- Op basis van analyse van de afvalbeheerprestaties van gemeenten in Nederland blijkt diftar effectief in de reductie van restafval en een toename van de hoeveelheid ingezamelde recyclebare grondstoffen:
- Inwoners in niet-diftar gemeenten hebben gemiddeld 182 kg fijn huishoudelijk restafval (CBS Statline 2020) per persoon ingezameld, en inwoners in diftar gemeenten gemiddeld 94 kg fijn huishoudelijk restafval per persoon. Dit is een verschil van bijna 88 kg per persoon.
- De gemiddelde grondstoffenscheiding in gemeenten met diftar is 78% is en in gemeenten zonder diftar 61%.

[2] IPR Normag heeft dit onderzoek in opdracht van Rijkswaterstaat uitgevoerd.

- Over het geheel kan worden gesteld dat de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde grondstoffenstroom niet wezenlijk afwijkt in gemeenten met en zonder diftar.
- Hoewel harde cijfers ontbreken blijkt dat over het geheel de omvang van ongewenste ontwijkroutes relatief beperkt is. Problemen kunnen worden beperkt door de inzet van communicatie en handhaving.
- Ondanks investeringen in o.m. containermanagement en inzamelvoorzieningen en extra kosten van handhaving en communicatie zijn de algehele afvalbeheerkosten lager in diftar gemeenten.
- In meerpersoonshuishoudens is dit verschil gemiddeld € 64 per jaar.

Uit: Diftar als beleidsinstrument bij huishoudelijk afvalbeheer 25 januari 2021. Beschrijvend onderzoek IPR Normag, in opdracht van RWS.

HVC heeft samen met onderzoeksbureau Eureco ook vergelijkend onderzoek laten uitvoeren naar de verschillende inzamelmethoden. Daaruit blijkt ook dat systemen met een prijsprikkel op het restafval tot aanzienlijk betere afvalbeheerprestaties leiden. De grafiek hieronder geeft het resultaat weer van de verschillende inzamelprofielen.

Bron: Onderzoek van Eureco onder 275 gemeenten naar resultaten van het inzamelsysteem.

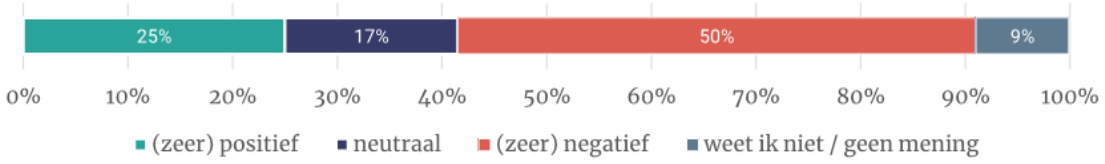
4.2 Participatie

In de aanloop naar dit plan is in Opmeer participatie ingezet. In het 4e kwartaal van 2020 heeft de gemeente in samenwerking met I&O Research een Waarstaatjegemeente onderzoek uitgevoerd. Doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in de sterke en minder sterke punten van de gemeentelijke prestaties o.a. op gebied van de afvalinzameling. Aan inwoners is gevraagd hoe ze tegenover een systeem staan waarbij inwoners de hoogte van de afvalstoffenheffing voor een deel zelf beïnvloeden en hoe ze staan tegenover het inzamelen van restafval op afstand is. Aan dit onderzoek hebben 762 inwoners deelgenomen. Het resultaat is in lijn met de eerdere HVC-enquête: iets minder dan de helft (46%) staat positief tegenover dit systeem, drie op de tien inwoners (30%) zien dit systeem niet zitten, en een vijfde (20%) staat hier neuraal tegenover. De belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek zijn:

Inzameling restafval op afstand

Aan inwoners van Opmeer is gevraagd hoe ze staan tegenover het inzamelen van restafval op afstand. Een kwart van de inwoners staat hier positief tegenover. De helft van de inwoners staat negatief tegenover het inzamelen van restafval op afstand. Iets minder dan een vijfde (17%) staat hier neutraal tegenover.

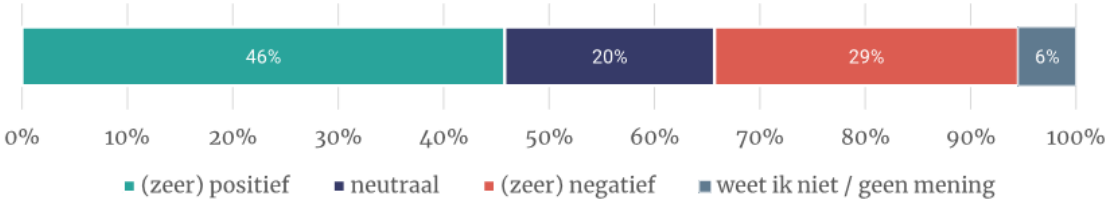
Figuur 5.1 - Houding inzamelen restafval op afstand

Beïnvloeden afvalstoffenheffing

Aan inwoners is ook gevraagd hoe ze tegenover een systeem staan waarbij inwoners de hoogte van de afvalstoffenheffing voor een deel zelf beïnvloeden. Iets minder dan de helft (46%) staat positief tegenover dit systeem, drie op de tien inwoners zien dit systeem niet zitten, en een vijfde staat hier neutraal tegenover.

Figuur 5.2 - Houding systeem afvalstoffenheffing

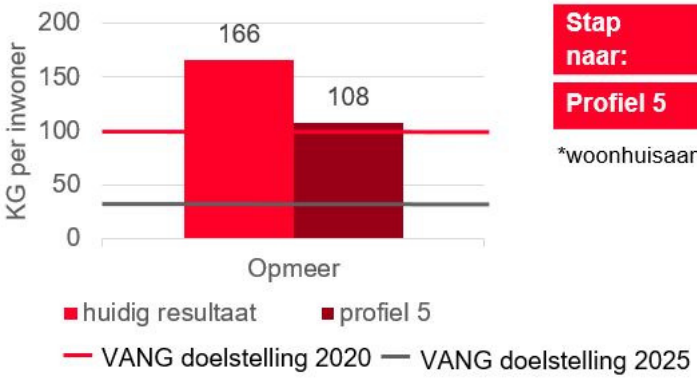

Tijdens het proces is daarnaast gesproken met een afvaardiging van de verschillende dorpsraden en is tijdens een digitale bewonersavond uitleg gegeven over de uitvoering van het recycle-tarief. Waardevolle wensen en ideeën vanuit de inwoners zijn hiermee opgehaald en waar mogelijk verwerkt in het plan en de communicatieaanpak. Verslagen van deze bijeenkomsten zijn als bijlage bij dit plan gevoegd.

4.3 Te verwachten effecten (businesscase HVC)

Op basis van een analyse van eerdergenoemde inzamelresultaten en ervaringsgegevens heeft HVC de effecten van invoering van recycle-tarief in een businesscase voor Opmeer doorgerekend. Daaruit blijkt dat Opmeer als andere gemeenten een vergelijkbare sprong in de afvalbeheerprestaties kan maken met een prijsprikkel.

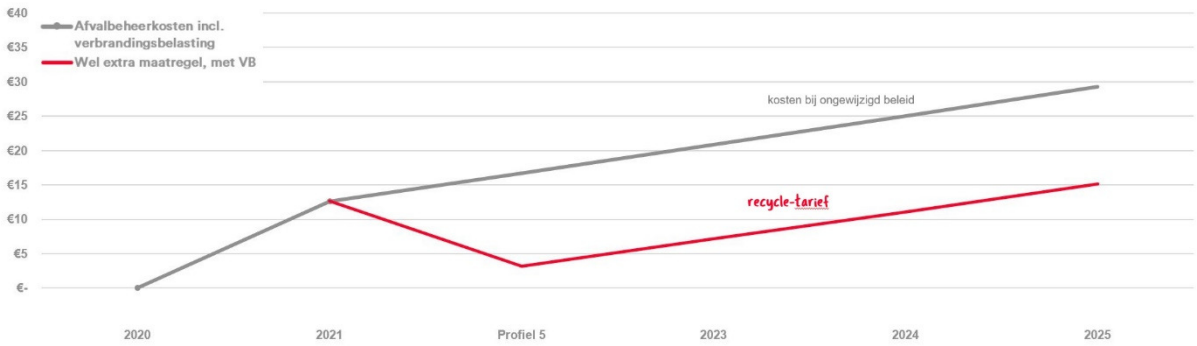
Een stap naar profiel 5 zou kunnen leiden tot een daling van de hoeveelheid restafval tot ongeveer 108 **kilo (reken op een marge van 10%)** restafval per persoon per jaar.

Stap naar:	Per wha*	Totaal gemeente
Profiel 5	€ -13,31	€ -66.863

*woonhuisaansluiting

De overstap van recycle-tarief kan de stijging van de kosten beheersbaar houden. Zonder maatregelen zullen de kosten lineair stijgen (zie grafiek hieronder).

Toekomstige afvalbeheerkosten

De kosten van invoering van het recycle-tarief zijn op basis van de aanbieding van HVC nader doorgerekend en geactualiseerd naar de situatie in 2021. Ten opzichte van prijspeil 2021 resulteert dit in een besparing op de afvalbeheerkosten (DVO met HVC) van circa € 13,- per woonhuisaansluiting. Hierbij is rekening gehouden met investeringen in de inzamelvoorzieningen om de "basis op orde" te krijgen. Deze besparing ligt iets hoger dan de grove doorrekening in de scenariofase (3e kwartaal 2020), die op € 7,50 tot € 10 per aansluiting uitkwam.

Aanvullende gemeentelijke kosten

De invoering van het recycle-tarief heeft consequenties voor de gemeentelijke organisatie. Deze zijn in hoofdstuk 6.1 van het Recycleplan in beeld gebracht. De structurele kosteneffecten hiervan komen (afgerond) op € 6,- per Wha. Netto resteert dan een structureel financieel voordeel van € 13 – 6 = circa € 7 per aansluiting t.o.v. prijspeil 2021.

4.4 Wat zijn de effecten van het recycletarief voor onze inwoners?

Het recycle-tarief is alleen van toepassing als inwoners fijn huishoudelijk restafval aanbieden. Het betekent dat de afvalstoffenheffing opgedeeld wordt in een vast en een variabel deel. Voor respectievelijk éénpersoons en meerpersoons huishoudens is het vaste deel van de afvalstoffenheffing gelijk. De variabele heffing geldt voor iedere lediging van een bak aan huis en iedere aanbieding van een vuilniszak in een ondergrondse verzamelcontainer. Bij lediging van een bak maken we in de tarieven onderscheid tussen bakken met een formaat van 140 en 240 liter. Dit is het recycle-tarief op basis van frequentie. Inzamelmiddelen worden niet gewogen Er is daarmee geen sprake van een recycle-tarief op basis van gewicht.

Bij de start gaan we uit van de bakformaten van 140 en 240 liter zoals die nu bij de inwoners uitstaan. Na een periode van gewenning bieden wij inwoners de mogelijkheid om van bakformaat te wisselen.

80-20 regel

Veel gemeenten passen bij het recycle-tarief de 80-20 regel toe, waarbij 80% van de afvalstoffenheffing uit het vastrecht bestaat en 20% uit het variabele deel. Deze verhouding wordt ook de komende maanden in Opmeer.

Tabel 4.2: rekenvoorbeeld fictief huishouden bak aan huis na invoer recycle-tarief in Opmeer

Rekenvoorbeeld Opmeer																	
Huidig	**2021**																
Eenpersoons huishouden	€ 284,00																
Meerpesoons huishouden	€ 386,50																
Recycle-tarief																	
Vast	80%																
Variabel	20%																
			Eenpersoons huishouden								*Meerpersoons huishouden*						
			Vast		**€ 227,20**						**Vast**			**€ 309,20**			
	1	x	€ 10,00	=	€ 237,20					1	x	€ 10,00	=	€ 319,20			
	2	x	€ 20,00	=	€ 247,20					2	x	€ 20,00	=	€ 329,20			
	3	x	€ 30,00	=	€ 257,20					3	x	€ 30,00	=	€ 339,20			
	4	x	€ 40,00	=	€ 267,20					4	x	€ 40,00	=	€ 349,20			
	5	x	€ 50,00	=	€ 277,20					5	x	€ 50,00	=	€ 359,20			
	6	**x**	**€ 60,00**	**=**	**€ 287,20**					6	x	€ 60,00	=	€ 369,20			
	7	x	€ 70,00	=	€ 297,20					7	x	€ 70,00	=	€ 379,20			
	8	x	€ 80,00	=	€ 307,20					**8**	**x**	**€ 80,00**	**=**	**€ 389,20**			
	9	x	€ 90,00	=	€ 317,20					9	x	€ 90,00	=	€ 399,20			
	10	x	€ 100,00	=	€ 327,20					10	x	€ 100,00	=	€ 409,20			
	11	x	€ 110,00	=	€ 337,20					11	x	€ 110,00	=	€ 419,20			
	12	x	€ 120,00	=	€ 347,20					12	x	€ 120,00	=	€ 429,20			
+ € 70 bij 13 ledigingen	13	x	€ 130,00	=	€ 357,20					13	x	€ 130,00	=	€ 439,20	*+ € 50 bij 13 ledigingen*		

4.5 Specifieke doelgroepen

Ons streven is elke inwoner bewust te laten worden van het scheiden van afval waarbij wij de service op grondstoffen verhogen en de service op restafval verlagen. Desondanks houden we rekening met specifieke doelgroepen die extra aandacht vragen. Naast dat afvalcoaches worden ingezet om deze doelgroepen te helpen, vinden we het belangrijk dat in ieder geval het huidige serviceniveau gehandhaafd blijft.

Doelgroep	**Effecten**	**Toekomstig serviceniveau**
Gezin met kinderen in luiers	Deze gezinnen hebben in de deze periode relatief meer restafval. Nu bestaat voor hen de extra mogelijkheid om kosteloos gebruik te maken van een afvalpas voor een verzamelcontainer in de buurt. Door ruimtegebrek wordt het lastig om hun restafval minder keer aan te bieden. Voor	Uitgangspunt is handhaven van het huidige serviceniveau. Gezinnen in deze doelgroep krijgen een afvalpas voor een ondergrondse verzamelcontainer (tot x keer gratis).

	inwoners in deze doelgroep is een ophaalfrequentie van 1x in de 4 weken al niet haalbaar.	
Bewoners hoogbouw	Het recycle-tarief werkt via de afvalpas op een ondergrondse verzamelcontainer. Bewoners in de hoogbouw hebben doorgaans minder mogelijkheden om hun afval gescheiden aan te bieden.	Bij hoogbouw worden extra GF-e-cocons geplaatst. Hierdoor kunnen deze bewoners straks ook hun GFT en etensresten scheiden.
Ouderen	In principe werkt voor ouderen het recycle-tarief zoals gewoonlijk; per keer dat de bak buiten wordt gezet, of via de afvalpas bij de ondergrondse verzamelcontainer.	Indien ouderen een rolcontainer hebben voor restafval kunnen zij op verzoek deze omruilen tegen een kleiner formaat. Voor dit formaat betalen zij dan ook een lager tarief per aanbieding.
Inwoners met medisch afval	Indien er medische gronden zijn bestaat de kans op meer medicijnafval en incontinentie materialen. Hierdoor is sprake van meer restafval. Nu bestaat tegen betaling de mogelijkheid om gebruik te make van een extra bak.	Inwoners met medisch afval kunnen afvalpas aanvragen voor ondergrondse verzamelcontainer (tot x keer gratis).
Sociale minima	Sociale minima hebben in de huidige situatie vrijstelling van de betaling van de afvalstoffenheffing.	Huidig kwijtscheldingsbeleid voorzetten. Aantal gratis aanbiedingen wel maximeren.

5. Wat gaan we verder doen?

5.1 Basis op orde

Voor een goed functioneren van het recycle-tarief systeem is het van groot belang dat de inzamelvoorzieningen en systemen voor gescheiden inzameling in de hele gemeente op orde zijn en de juiste ondersteunende maatregelen worden genomen. De gemeente moet klaar zijn voor

invoering van het recycletarief. Uitgaande van invoering van het recycletarief per 1 januari 2022 betekent dit dat in de tweede helft van 2021 ingezet wordt op:

- Plaatsen van GFT-e-cocons bij hoogbouw (20 stuks).
- Op orde brengen van de brengpunten voor glas en textiel. Met het oog op een betere spreiding zijn er al 6 extra glascontainers (in kader van Nedvang[3]-project) geplaatst en komen er nog 2 extra textielcontainers bij. Bestaande locaties worden opgeknapt.
- Maatwerkoplossingen op enkele locaties in het buitengebied van Opmeer waar het restafval nu ingezameld wordt met zakken. Deze plekken zijn niet of slecht bereikbaar met een inzamelwagen. Bij een aantal wooncomplexen waar op dit moment door huishoudens gezamenlijk gebruik gemaakt wordt van restafval bakken zullen ondergrondse verzamelcontainers worden geplaatst.
- Gerichte communicatie richting inwoners: inzet van afvalcoaches, huis-aan-huis-informatie (inwonersbrieven)over hoe het recycletarief werkt en wat het voor inwoners betekent, campagnes over wat hoort in welke bak, wat wordt er van ons afval gemaakt, inzet van de HVC-app (zie verder bij hoofdstuk communicatie).

5.2 Aanvullende maatregelen

Optimalisering is een belangrijk onderdeel van het recycle-tarief-scenario. Er zijn bij diverse stromen (papier, textiel, grof huishoudelijk afval) verbeteringen mogelijk. Daar zetten we de komende jaren op in. Hieronder staat een aantal mogelijkheden. Per maatregel wordt de komende tijd een plan gemaakt en bekeken of deze haalbaar is.

- **Verbeteren inzamelprestaties GFT en etensresten**

Omwille van een betere kwaliteit en om ruimte te creëren is het van belang om snoeiafval apart te houden. Dit kan door deze stroom te promoten op het afvalbrengstation, maar ook door snoeiroutes in te voeren voor zowel in de kernen als het buitengebied . Als gevolg hoeft de inzamelfrequentie niet omhoog in de zomermaanden. Daarnaast is het belangrijk om de hoogbouw te faciliteren met GFTe-cocons. Tot slot kunnen afvalcoaches worden ingezet om meer op kwaliteit te sturen en kan gedacht worden aan het gratis verstrekken van composteerbare zakjes (keukenmanagement).

- **Optimaliseren papier –en textielinzameling**

Er is aanleiding om naar optimalisaties in de OPK-inzameling te kijken. Vanuit continuïteit van de inzameling, aanbiedmogelijkheden woonhuisaansluitingen, efficiëntie van de inzameling en hoogte van de vergoedingen. Eerste verkenning heeft opgeleverd dat er optimaliseringsmogelijkheden zijn in de frequentie en manier van inzamelen. Daarnaast zijn ook meer vergaande aanpassingen

[3] Nedvang staat letterlijk voor 'Nederland van Afval naar Grondstof'. Deze organisatie registreert en stimuleert de inzameling en recycling van al het verpakkingsafval in Nederland waarbij aandacht is voor kwaliteit, kwantiteit en rendement.

mogelijk zoals de invoering van een bak aan huis voor papier. Al deze opties werken we de komende periode verder uit en komen met een nader voorstel richting gemeenteraad.

Bij de textielinzameling kan het huidige aantal containers voor textiel uitgebreid worden. Dat zouden ook bovengrondse containers kunnen zijn, die vervolgens met de hand worden geleegd: op die manier kan de vervuiling er beter uitgehaald worden. Ook worden gekeken naar het verwijderen van illegale textielcontainers (Handhaving) en aan het herijken van de samenwerking met de kringloopbedrijven. Met deze maatregelen komt het gescheiden textiel volledig ten goede van de afvalstoffenheffing, is duidelijk in de keten waar het textiel naartoe gaat en kan er maximaal hergebruik worden geborgd

- **Optimaliseren inzameling grof afval**

Ophalen tegen betaling: grof afval dat aan huis wordt opgehaald, gaat in de kraakperswagen. Daarna kan er zeer beperkt worden gesorteerd. Wanneer inwoners moeten betalen voor het laten ophalen van grof restafval, zullen zij eerder naar het afvalbrengstation gaan, waar het nog in 26 monostromen (grondstoffen) kan worden gescheiden. Dat is niet alleen duurzamer, maar leidt ook tot lagere kosten: grondstoffen zijn minder duur dan verwerking van grof rest.

Aanhangwagenservice: aanvullend op grof afval ophalen tegen betaling kan de gemeente een aanhangwagenservice bieden aan haar inwoners. Uitleen vindt plaats via Boedelbak en/of een lokale verhuurder met voldoende dekking in de gemeente. De inwoner haalt de aanhangwagen op en haalt een stempel op bij het afvalbrengstation. Vervolgens registreert de verhuurder dit gebruik als gratis voor de bewoner.

Verruimen openingstijden afvalbrengstation: één van de gevolgen van Corona is het extra vrijkomende grof afval. Gemeenten ondersteunen de verruimde service, alleen de extra kosten die daarmee gepaard gaan, staan niet in verhouding tot overige forse kostenstijgingen waar gemeenten in deze Corona-pandemie mee geconfronteerd worden. Samen met HVC kan worden onderzocht welke alternatieven er zijn, binnen bestaande kosten of met slechts een lichte kostenverhoging.

Tabel 5.2: Overzicht effecten van de aanvullende maatregelen

Maatregel	**Effect milieu**	**Effect service**	**Effect kosten**	**Voorstel**
Grof afval ophalen tegen betaling (mogelijk in combinatie met aanhangwagenservice en verruimen openingstijden afvalbrengstation omwille van meer service)				Combinatie van maatregelen onderzoeken: Q1 en Q2 2022

				Voorstel gemeenteraad: Q3 2022
Bedrijfsmatig afval weren				Maatregel onderzoeken: Q1 en Q2 2022 Voorstel gemeenteraad: Q3 2022
Verbeteren inzamelprestaties GFT en etensresten				Invoeren (onderdeel van basis op orde) Snoeiroutes onderzoeken: Q1 en Q2 2022 Voorstel gemeenteraad: Q3 2022
Optimaliseren papierinzameling				Maatregel onderzoeken: Q1 en Q2 2022 Voorstel gemeenteraad: Q3 2022
Optimaliseren textielinzameling				Maatregel onderzoeken: Q1 en Q2 2022 Voorstel gemeenteraad: Q3 2022
Verbeteren gescheiden inzameling compacte bouw				Invoeren (onderdeel van basis op orde)
Structurele inzet afvalcoaching				Maatregel invoeren
Inzamelsysteem voor kleine stromen				Maatregel onderzoeken: Q1 en Q2 2022 Voorstel gemeenteraad: Q3 2022
Afvalvrije scholen				Maatregel uitbreiden

5.3 Communicatie

In samenwerking met HVC is een communicatieplan opgesteld. Voor, tijdens en ook na de invoering van recycle-tarief is intensieve communicatie onmisbaar. Het communicatiedoel is inwoners actief, tijdig en begrijpelijk te informeren over de introductie van de nieuwe wijze van afvalstoffen heffen. Daarnaast zetten we in op afval scheiden in het algemeen, grof afval en (het voorkomen van) afvaldumpingen en zwerfafval.

De middelenmix bestaat uit online, offline en persoonlijke communicatiemiddelen, waarbij we rekening houden met verschillende doelgroepen. We communiceren zeer frequent en maken hierbij onderscheid tussen de formele momenten en tussentijdse communicatie. Formele momenten zijn onder andere de besluitvorming over de uitvoering, de invoering van het systeem en de eerste aanslag afvalstoffenheffing na invoering. Tussentijdse communicatie is onder andere gericht op draagvlak en betrokkenheid creëren en critici tot fans maken.

De komende maanden vóór de invoering van het recycle-tarief ligt de focus oa op volgende concrete acties:

- Webpagina op de gemeentelijke website met een FAQ
- (digitale of papieren) Nieuwsbrief
- Themapagina huis-aan-huiskrant De Kogge
- Berichten, infographics en filmpjes delen via Facebook
- Brieven op huisadres
- Persoonlijke contact dmv bijv. vragenuurtje

De kernboodschap die we (geheel of in delen) in de communicatie-uitingen terug laten komen is: *"Goed afval scheiden en minder restafval: beter voor het milieu én je krijgt invloed op de hoogte van je afvalstoffenheffing. Dat is recycle-tarief. Het is een nieuwe manier van het berekenen van de afvalstoffenheffing. Ben jij een goede afvalscheider en heb je weinig restafval? Dan betaal je ook minder!"*

De uitgangspunten voor de communicatie zijn:

- Persoonlijk contact is een belangrijke pijler (buurtwerk of afvalcoach);
- Communicatie is een mix van online, offline en persoonlijk contact;
- Communicatie wordt zo lokaal en herkenbaar mogelijk gepresenteerd;
- Communicatie wordt in meerdere talen aangeboden;
- Aansluiten bij het communicatiepakket van HVC;
- Lokale ambassadeurs kunnen een rol spelen in de communicatie.

De hierboven beschreven communicatie-opzet richt zich op daadwerkelijke gedragsverandering. Omdat de communicatie ook in de periode na de implementatie plaats zal vinden kan er in de loop van de tijd bijgestuurd worden. Op basis van behaalde resultaten kunnen daar waar nodig aanpassingen worden aangebracht.

5.4 Aanpak mogelijke neveneffecten

De invoering van recycle-tarief kan de volgende neveneffecten met zich meebrengen:

- vollere openbare afvalbakken;
- mogelijke achteruitgang van de kwaliteit van ingezamelde grondstofstromen;

- meer dumpingen in de openbare ruimte en bijplaatsingen van afval bij (ondergrondse) verzamelcontainers;
- deponeren in andermans bak aan huis;
- meer zwerfafval in de gemeente of daarbuiten.

De ervaring bij andere gemeenten leert dat de neveneffecten vaak van relatief korte duur zijn en beheersbaar worden gemaakt door extra inzet op communicatie, toezicht en handhaving en specifieke locaties dagelijks te controleren en schoon te maken en houden.

Door ervoor te zorgen dat de basis op orde is, kunnen we ervoor zorgen dat de impact van de neveneffecten beheersbaar blijft. Onderstaande activiteiten voeren we uit om de neveneffecten zo veel mogelijk te beperken.

Gerichte communicatie en inzet afvalcoaches

Een andere vorm van communicatie die zal worden ingevoerd, is de inzet van afvalcoaches. Deze speciaal opgeleide mensen hebben binnen hun wijk de taak om inwoners te informeren over de mogelijkheden van afvalscheiding en hen aan te spreken waar nodig. De ervaring bij andere gemeenten leert dat afvalcoaches positief kunnen bijdragen aan de afvalscheiding, kwaliteit en daarmee dus aan de kostenefficiëntie van de inzameling.

Handhavers zijn zichtbaar aanwezig

De inzet van afvalcoaches (voorlichtend) en handhavers (controlerend) helpt bij het voorkomen van de neveneffecten. De insteek hierbij is om niet direct te beboeten maar inwoners te wijzen op de mogelijke gevolgen en hen aan te spreken op hun gedrag.

Nulmeting zwerfafval en monitoring

We voeren in 2021 een nulmeting voor zwerfafval uit om te kunnen beoordelen wat de stand van zaken is met betrekking tot zwerfafval binnen de gemeente. Een jaar na invoering voeren we een effectmeting uit om te kijken of de hoeveelheid dumpingen en zwerfafval is toe- of afgenomen.

5.5 AVG

Omdat de pasjes of het toegangssysteem voor ondergrondse verzamelcontainers en de bakken gekoppeld worden aan persoonsgegevens is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van belang. De gemeente heeft de verantwoordelijk om aan te tonen dat zij zich aan deze wet houden (verantwoordingsplicht). De gemeente heeft daarnaast ook de verplichting het afval van de inwoners te verwerken en moet voldoen aan de doelstelling om het restafval terug te brengen. Om het afvalbeleid goed uit te kunnen voeren, moet geregistreerd worden hoe vaak welk huishouden zijn bak aanbiedt of gebruik maakt van de ondergrondse restafvalcontainers. Alleen op die manier kan een variabele heffing uitgevoerd worden, kan gekeken worden naar de effectieve plaatsing en leging van ondergrondse verzamelcontainers en kan gericht communicatie beleid gevoerd worden op het scheiden van afval. Daarom moeten persoonsgegevens opgeslagen en verwerkt worden. De

gemeente moet hiervoor een privacyverklaring opstellen voor de inwoners, zodat zij weten waarom de gegevens worden verzameld en wat hiermee wordt gedaan.

6. Organisatie en financiën

6.1 Impact eigen organisatie

De invoering van het recycle-tarief heeft impact op diverse onderdelen binnen de gemeentelijke organisatie. Of het nu gaat om vaker ledigen van openbare afvalbakken, extra toezicht op het voorkomen van bijplaatsingen, het beantwoorden van vragen over de afvalstoffenheffing, communicatie over de wijze van uitvoering van het recycle-tarief of het aanmaken van een correcte individuele aanslag.

Bij het in beeld brengen van de consequenties voor de organisatie is onderscheid gemaakt in de implementatiefase en de fase erna, de beheersfase. De implementatiefase wordt beschouwd als een periode waarin we te maken hebben met meer inzet en incidentele kosten. Tijdens de beheersfase wordt de inzet afgeschaald en zijn er nog beperkte structurele kosten.
Samenvattend zien deze kosten er als volgt uit:

Inzet organisatie	**Kosten**
Incidenteel	€ 120.000
Structureel	€ 28.000

In bijlage 3 is een meer gedetailleerd overzicht van de organisatieconsequenties opgenomen.

6.2 Financiële aspecten

Door HVC is inzichtelijk gemaakt welke besparingen bij de inzamel- en verwerkingskosten van de afvalinzameling kunnen worden gerealiseerd nadat het recycle-tarief is ingevoerd. Deze zijn opgenomen in hun aanbiedbrief van HVC van 11 mei 2021.
De kosten van invoering van het recycle-tarief zijn op basis van de aanbieding van HVC door ons nader doorgerekend en geactualiseerd naar de situatie in 2021. Naast de afvalbeheerkosten dient ook rekening te worden gehouden met wat hierbij de financiële consequenties voor de gemeentelijke organisatie zijn.

1. Afvalbeheerkosten

Ten opzichte van prijspeil 2021 resulteert de doorrekening van HVC in een besparing op de afvalbeheerkosten (DVO met HVC) van circa € 13,- per aansluiting. Hierbij is rekening gehouden met investeringen in de inzamelvoorzieningen om de “basis op orde” te krijgen. Deze besparing ligt iets hoger dan de grove doorrekening in de scenariofase (3e kwartaal 2020), die op € 7,50 tot € 10 per aansluiting uitkwam. Het financiële voordeel wordt in de toekomst naar verwachting groter.

2. Gemeentelijke kosten

De invoering van het recycletarief heeft eveneens consequenties voor de gemeentelijke organisatie. Deze zijn in hoofdstuk 6.1 van het Recycleplan in beeld gebracht:

- De structurele kosteneffecten (extra administratie, inzet buitendienst) en extra investeringen voor de betonputten voor extra ondergrondse containers komen naar verwachting uit op € 6,- per Wha. Netto resteert dan een structureel financieel voordeel van € 13 – 6 = circa € 7 per aansluiting t.o.v. prijspeil 2021.
- Voor de implementatiefase moet de gemeente rekening houden met extra inzet op het gebied van communicatie, handhaving, projectleiding, omzetten van de administratie/facturatie en dergelijke. Deze eenmalige kosten komen uit op € 120.000,- en worden ten laste gebracht van de afvalstoffenheffing 2022 en 2023.

Bovenstaande financiële consequenties worden verder uitgewerkt in de verordening afvalstoffenheffing 2022.

Marktrisico's

De inzameling van grondstoffen levert de gemeente inkomsten op, die de hoogte van de afvalstoffenheffing dempen. Deze inkomsten staan echter al een aantal jaren onder druk en zijn op dit moment laag te noemen. Het is een belangrijke oorzaak voor de stijging van de afvalstoffenheffing van de afgelopen jaren. Ook in 2021 verwachten we dat deze inkomsten verder teruglopen.

Gedrag van onze inwoners

In de prognoses zijn we uitgegaan van het realiseren van een hoeveelheid restafval van 100 kg in 2025. Ervaringen bij andere gemeenten hebben laten zien dat dit haalbaar is. Of we deze doelstelling halen, is uiteindelijk voor een belangrijk deel afhankelijk van het gedrag van onze inwoners. Als er minder afval wordt gescheiden en er dus meer restafval moeten worden afgevoerd, nemen de kosten van het afvoeren vanzelfsprekend toe en dalen ook de inkomsten voor de ingezamelde grondstofstromen.

7. Uitvoeringsprogramma en planning

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste stappen voor de invoering van het recycle-tarief weergegeven. Hiermee is het uitvoeringsprogramma tot 2023 gevuld. Daarna volgt mogelijk een verdere invulling van maatregelen, afhankelijk van de uitkomst van het evaluatiemoment.

Tabel 7.1: uitvoeringsprogramma en planning

Basis op orde			
1	Besluitvorming recycle-tarief	Gemeenteraad	Juni 2021

2	Inwonercommunicatie voorbereiden recycle-tarief[4]		Q3 en Q4 2021
3	Extra inzamelmiddelen voorzieningen (o.m. GFe cocons hoogbouw) realiseren		Q3 en Q4 2021
4	Besluitvorming beleidsmatige acties (doelgroepen, differentiatie tarieven formaat bak restafval, afvalstoffenverordening, belastingverordening)	Gemeenteraad	Q3 en Q4 2021
5	Organisatie klaarmaken (belastingsoftware, extra capaciteit implementatiefase regelen)		Q3 en Q4 2021
6	Nulmeting zwerfafval		Q3 2021
Aanvullende optimalisatiemaatregelen			
1	Uitwerken voorstel voor optimaliseren grof afval: o.m. onderzoeken van optie grof afval ophalen tegen betaling (mogelijk in combinatie met aanhangwagenservice en verruimen openingstijden afvalbrengstation omwille van meer service en hergebruik)	Gemeenteraad	Q3 2022
2	Bedrijfsmatig afval weren	College	Q3 2022
3	Voorstel uitwerken voor invoeren snoeiroutes, onderzoeken verdere mogelijkheden om inzamelrespons gft te verhogen	Gemeenteraad	Q3 2022
4	Optimaliseren papierinzameling, onderzoek naar verschillende opties om tot kostenbesparingen te komen en inzamelrespons te verhogen	Gemeenteraad	Q3 2022
5	Optimaliseren textielinzameling	Gemeenteraad	Q3 2022
6	Inzamelsysteem voor kleine stromen	College	Q3 2022
7	Verbeteren gescheiden inzameling compacte bouw		Q3 en Q4 2021 (onderdeel basis op orde)
8	Structurele inzet afvalcoaching (ook na de implementatiefase inwoners adviseren en faciliteren over hoe zij hun afval beter kunnen scheiden)		Q3 en Q4 2021 (onderdeel basis op orde)
9	Uitbreiden afvalvrije scholen	College	2022

[4] Een planning voor het communicatietraject is als aparte bijlage bij dit recycleplan toegevoegd.

Monitoring en evaluatie			
1	Opzetten dashboard	College	Q1 2022
2	Jaarlijkse voortgangsrapportage	College (raad ter kennisname)	Q1 jaarlijks terugkerend
3	Evaluatie recycle-tarief, op basis van evaluatie worden eventueel verdere maatregelen overwogen	Gemeenteraad	Q4 2023

Bijlage 1 Communicatieplan

communicatie-aanpak

recycle-tarief in Opmeer.

Beter afval scheiden en minder restafval overhouden: goed voor het milieu én je krijgt invloed op de hoogte van je afvalstoffenheffing. Dat is recycle-tarief. Het is een nieuwe manier van het berekenen van de afvalstoffenheffing. Ben jij een goede afvalscheider en heb je weinig restafval? Dan betaal je ook minder!

de goede afvalscheider wordt beloond!

Doel

Inwoners actief, tijdig en begrijpelijk informeren over de introductie van recycle-tarief.

100

doel Opmeer:
100 kg restafval per persoon in 2025.

Doelgroepen

Alle inwoners van Opmeer.
Maar ook dorpsverenigingen, buurtwerkers en woningbouwvereniging.

Uitgangspunten

- Persoonlijk contact is belangrijke pijler.
- Communicatie zo lokaal en herkenbaar mogelijk.
- In meerdere talen aanbieden.
- Aansluiten bij HVC-communicatie-pakket.
- Rol voor lokale ambassadeurs.
- Aandacht voor afval scheiden én hergebruik (wat gebeurt er nadat afval gescheiden is ingezameld).

3 pijlers communicatie

- PERSOONLIJK CONTACT
  afvalcoaches, informatiebijeenkomsten, klantcontacten en chauffeurs.
- OFFLINE
  brieven, flyers, artikelen h-a-h krant.
- ONLINE
  filmpjes, social media, digitaal gemeente nieuws.

Handig!
Inwoners zien op de HVC-app hoe vaak ze restafval aanbieden. En de app daagt inwoners uit; lukt het om beter afval te scheiden en minder restafval over te houden?

hvc.

gemeente opmeer

planning

- **juni** besluitvorming gemeenteraad
- **november** vaststelling vast/variabel tarief
- **januari '22** invoering systeem

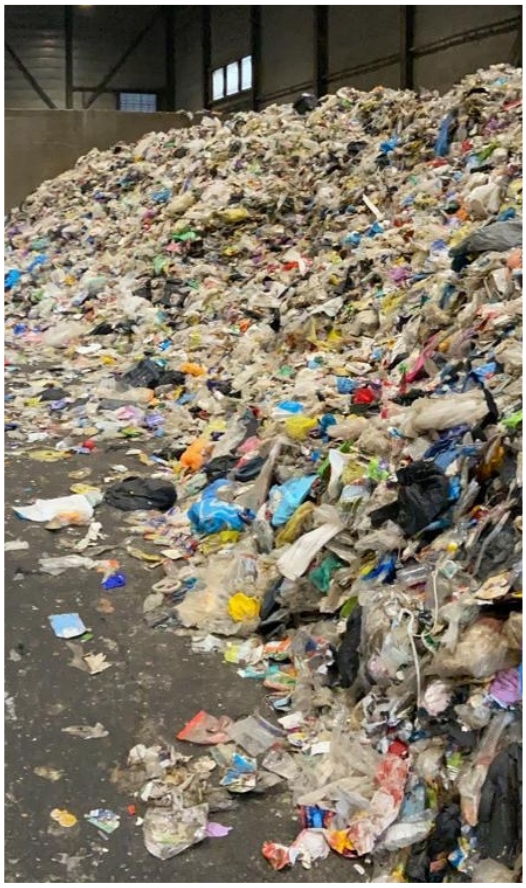
Bijlage 2 Bron –en nascheiding

In de media is altijd veel aandacht voor de discussie over wat nu beter is: bronscheiding of nascheiding. Het enige juiste antwoord op die vraag is dat het beide moet. Dat gebeurt momenteel ook al in Opmeer. Over het algemeen geldt: we doen aan bronscheiding waar het kan (laagbouw), nascheiding waar het nog niet mogelijk is (hoogbouw). Enkele grote gemeenten met veel hoogbouw maken daarom ook de keuze om alleen nog maar aan nascheiding te doen.
Zie ook de afweging in het Achtergronddocument bij de Keuzenotitie Gemeentelijk Grondstoffenplan (2020).

Nagescheiden plastic, blik en drinkpakken

Brongescheiden plastic, blik en drinkpakken

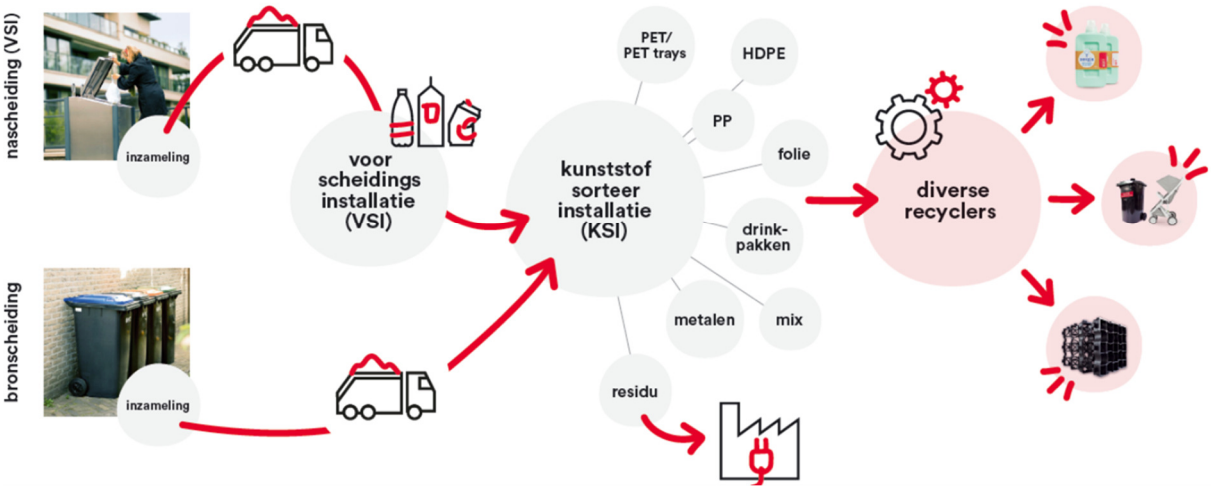

Enkele belangrijke aandachtspunten:

- Alleen plastic, blik en drinkpakken kan via nascheiding. Gft en etensresten, papier en textiel kunnen niet gerecycled worden als het met restafval in aanraking is geweest.

- De kwaliteit van brongescheiden materiaal is beter dan nagescheiden plastic, blik en drinkpakken.
- Bronscheiding van plastic, blik en drinkpakken leidt ook tot beter scheidingsgedrag op de andere stromen. Hierdoor blijft er minder restafval over dan bij nascheiding.
- Met alleen nascheiding wordt de VANG-doelstelling niet gerealiseerd.
- Gemeenten ontvangen een bedrag per ton voor brongescheiden materiaal, niet voor nagescheiden materiaal. Daardoor is bronscheiding in de laagbouw goedkoper.
- Nascheiding levert iets meer plastic, blik en drinkpakken op, maar door bronscheiding gaan inwoners ook andere stromen beter scheiden. Hierdoor blijft er minder restafval over dan bij nascheiding.

Afval scheiden via twee routes:
Recycling en verwerking plastic, blik en drinkpakken

Kosten bron- versus nascheiding
De gemeente heeft hoge kosten voor verwerking van restafval, maar krijgt juist een uitkering uit het Afvalfonds voor brongescheiden plastic, blik en drinkpakken. Concreet:

- De verwerking van restafval kost € 101,58 per ton (exclusief btw en afvalstoffenbelasting, 2021), ook als dit afval wordt nagescheiden.
- De gemeente ontvangt € 245 per ton (2021) van het Afvalfonds voor goedgekeurd, brongescheiden plastic, blik en drinkpakken.
- Het verschil per ton is dus ruim € 346.

Belangrijkste conclusie:

Bij nascheiding wordt meer restafval ingezameld dan bij bronscheiding. Dat is financieel nadelig voor een gemeente, omdat elke ton die bij bronscheiding apart wordt ingezameld, geen geld kost, maar juist geld oplevert. Het verschil per ton is fors. Invoering van nascheiding bij laagbouw zal in Opmeer leiden tot een kostenstijging.

Bijlage 3 Gemeentelijke organisatiekosten recycle-tarief

HVC heeft in de businesscase-uitwerking van het recycletarief rekening gehouden met de kosten die gemoeid zijn met het op orde krijgen van de basisvoorzieningen, zoals de GFe-cocons bij hoogbouw en plaatsing van extra grondstofcontainers voor textiel en glas en de uitleesapparatuur op voertuigen en het databeheer in de HVC-administratie. Ook is rekening gehouden met extra kosten als gevolg van vervuiling van grondstofstromen (afkeur van een deel van de ingezamelde plastic, blik en drinkpakken, gft en etensresten, papier en andere grondstofstromen).

Aanvullend hierop zijn er ook consequenties voor de gemeentelijke organisatie. Deze zijn in onderstaande tabel globaal in beeld gebracht. Dit is gedaan op basis van gesprekken met medewerkers van de verschillende vak- en bedrijfsvoeringsdisciplines van de gemeente. Daarnaast is gebruikgemaakt van de kennis en ervaring van HVC en is geput uit ervaringen elders (ingebracht via Buiten organisatieadvies). In onderstaande tabel/checklist is het resultaat van deze inventarisatie opgenomen.

Post/onderdeel	Toelichting	Inschatting/raming consequenties
Begeleiding en advisering		
Projectleiding	Zowel bij HVC- als de gemeente moet de invoering van het recycletarief goed begeleid worden. Aan gemeentezijde moet er voldoende beleidsmatige en regiecapaciteit beschikbaar zijn.	Benodigde capaciteit aan HVC-zijde zit in aanbieding (uitwerking business case) HVC. Gemeente moet rekening houden met extra eenmalige inzet voor regie en beleidsmatige advisering gedurende de implementatiefase, Deze extra inzet wordt geraamd op 200 uur voor de periode van een jaar (september 2021 tot en met september 2022), uitgaande van € 100,- per uur bedragen de extra kosten € 20.000 (incidenteel).
Extra communicatie/ afvalcoaching/ klantenservice	De invoering van het recycletarief vereist dat er goede en tijdige communicatie plaatsvindt richting inwoners.	Extra afvalcoaching in implementatiefase zit in de aanbieding (uitwerking business case) HVC. Ervaringen elders wijzen uit dat ook de gemeente rekening moet houden met extra inzet gedurende het eerste jaar, vanaf voorbereiding besluitvorming tot een half jaar na invoering. Het communicatieplan dat samen met HVC wordt opgesteld maakt dit ook duidelijk. De extra inzet wordt geraamd op gemiddeld 1 dag in de week. Uitgaande van een jaar bedraagt de benodigde extra capaciteit 260 uur. Uitgaande van externe inhuur worden de kosten geraamd op € 25.000.
Toezicht/handhaving	Om ontwijkgedrag te beheersen is, naast afvalcoaching, inzet van gemeentelijke toezicht- en handhavingscapaciteit nodig. Dit betreft ook BOA-capaciteit. Intern	Ervaringen elders maken duidelijk dat in ieder geval het eerste jaar extra handhavingscapaciteit beschikbaar moet zijn. Daarna kan de inzet weer terug naar het

	moeten goede afspraken worden gemaakt over deze inzet.	oorspronkelijke niveau. Uitgaande van deze ervaringen gaat het om een extra handhavingsinzet van 0,2 fte voor 1,5 jaar. Dit komt dan uit op 500 uur. Bij inhuur komt dit neer op circa € 40.000 (incidenteel). Goede afspraken met handhaving over die inzet.
Administratie/registratie		
ICT-koppeling met belastinginning gemeente	Informatie uit de afvalinzameling over het aantal ledigingen moet worden gekoppeld aan het belastingsysteem van de gemeente	In aanbieding (uitwerking business case) HVC zit een bedrag van € 5000 voor ICT-koppeling. Uit de inventarisatie bij de gemeente blijkt dat er in het gemeentelijke systeem een module bij komt. De kosten daarvan bedragen ca € 2500 , daarnaast is beperkte capaciteit nodig om de module gebruiksgereed te maken, w.o. het simuleren van testbestanden. Het bedrag van € 5.000 (incidenteel) volstaat.
Inningskosten gemeente	*Versturen facturen aan huishoudens voor variabele deel heffing. Het eventueel aanpassen en gereed maken van de eigen systemen, zodanig dat de inning/facturatie van de variabele tarieven geautomatiseerd kan plaatsvinden.* *Wekelijks updaten van adresbestanden/-gegevens.*	In het eerste jaar moet de gemeente rekening houden met extra inzet voor het beantwoorden van vragen en het afhandelen van bezwaar en beroep. Gelet op ervaringen elders wordt uitgegaan van circa 30 tot 40 vragen en enkele casussen die meer aandacht vragen. De extra inzet wordt geraamd op 100 uur. Uitgaande van uitbesteding betekent dit extra kosten van € 10.000 (incidenteel) Ervaringen elders laten zien dat rekening moet worden gehouden met beperkte extra structurele inningskosten, vooral ook in verband met hogere frequentie van updaten/uitwisselen adresgegevens. Mede gebaseerd op ramingen van de afdeling zelf betekent dit: • Bijhouden bestandvergelijking panden. (per kwartaal 4 uur extra = 16 uur pj) • Opvoeren recycle-tarief in het systeem plus draaien aanslagen (per maand 4 uur = 48 uur pj) • Bezwaren aanslagen (per maand 4 uur = 48 uur pj)) • Innen en navordering (per maand 3 uur = 36 uur pj) • Ondersteuning automatisering (extern per maand) 4 uur = 48 uur pj In totaal: 16 + 48 + 48 + 36 + 48 = 196 uur * € 80 (raming) = circa € 16.000 pj structureel.
Juridische zaken		

	Documenten, zoals gemeentelijke verordeningen en dienstverleningsovereenkomst (addendum) moeten worden aangepast.	HVC en de gemeente passen gezamenlijk de addendums op de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) en verwerkingsovereenkomst aan. De gemeente dient zelf haar verordeningen aan te passen. Dit kan binnen de bestaande capaciteit worden uitgevoerd. Geen extra kosten.
Verwerkingskosten		
Extra zwerfvuil, dumpingen en bijplaatsingen	De gemeente kan te maken krijgen met extra vervuiling, bijplaatsingen en illegale dumpingen. Het is noodzakelijk om de nulsituatie goed in beeld te hebben. Het kan nodig blijken om extra reinigingsrondes rond verzamelcontainers te rijden en illegale dumpingen op te ruimen.	Het huidig aantal ondergrondse containers is beperkt, het aantal bijplaatsingen nihil, het aantal dumpingen beperkt. Gemeente moet rekening houden met extra eenmalige kosten voor het in beeld brengen van de nulsituatie. Bij uitbesteding moet rekening worden gehouden met een post van circa € 2.500 (incidenteel). Op basis van ervaringen elders moet met name het eerste jaar rekening worden gehouden met extra bijplaatsingen en dumpingen. Raming voor het 1e jaar: 100 uur extra inzet buitendienst (= € 8.000) en € 10.000 extra verwerkingskosten (=incidenteel). Daarna (structureel): 50 uur extra inzet buitendienst en € 5.000 extra budget verwerkingskosten.

Samenvattend

Onderdeel	Incidenteel	Structureel
Projectleiding	€ 20.000	-
Communicatie	€ 25.000	-
Handhaving	€ 40.000	-
Juridische documenten	-	-
ICT-koppeling	€ 5.000	-
Inning heffing	€ 10.000	€ 16.000
Nulmeting	€ 2.500	-
Opruimen bijplaatsingen, dumpingen	€ 8.000 (uren) € 10.000 (verwerkingskosten)	€ 4.000 (uren) € 5.000 (verwerkingskosten)
Totaal	€ 120.500	€ 25.000

Bijlage 4 Verslagen bijeenkomsten bewoners en dorpsraden

Inleiding

De raad van de gemeente Opmeer heeft op 8 oktober 2020 de ambitie uitgesproken om de landelijke VANG-doelstelling van 100 kilo restafval per inwoner per jaar te willen bereiken en de afvalbeheerkosten beheersbaar te houden. Dit kan de gemeente bereiken door betere afvalscheiding en optimaal hergebruik van grondstoffen.

Er zijn al stappen gezet om dit doel te bereiken. Zo is in 2016 de bak aan huis voor plastic, blik en drinkpakken geïntroduceerd en wordt sindsdien de restafvalbak minder vaak opgehaald. Hiermee is een resultaat bereikt van 166 kilo restafval per inwoner in 2020.
Een mooie stap, maar nog niet voldoende om de landelijke doelstelling van 100 kilo te bereiken en ook de kosten beheersbaar te houden.

Een logische vervolgstap die de gemeente overweegt is de invoering van recycle-tarief. Inwoners krijgen met recycle-tarief zelf invloed op de hoogte van hun afvalstoffenheffing, doordat een deel van de heffing afhankelijk is van hoe vaak het restafval aangeboden wordt. Inwoners die hun afval goed scheiden, worden beloond met een lage(re) afvalstoffenheffing.

De gemeente Opmeer wil via deze bijeenkomst met de dorpsraden graag horen wat inwoners vinden van recycle-tarief en wat zij nog nodig denken te hebben om dit tot een succes te maken. Zijn er bijvoorbeeld bepaalde doelgroepen waar maatwerk voor nodig is? Of welke behoefte hebben inwoners om hun afval nog beter te kunnen scheiden?
De feedback die we tijdens de bijeenkomst hebben gekregen, wordt meegenomen in de verdere uitwerking van het Recycleplan, dat binnenkort wordt aangeboden aan college en raad.

Aanwezig

Robert Tesselaar (Gemeente Opmeer, Wethouder en voorzitter van de avond), Martin Smit (Gemeente Opmeer, Medewerker afdeling Ruimte en Ondernemen), Henk Mogezomp (Buitenorganisatie Advies, Procesbegeleider Recycleplan), Marieke Brieffies-Bielsma (HVC, Gemeenteadviseur), Marco Bakker (HVC, Programmamanager recycle-tarief), Martijn Tanger (HVC, notulist), Daan Gouwens (Dorpsraad Aartswoud), Jan Appelman (Gemeenschapsraad De Weere), Peter Groenland (Dorpsraad Hoogwoud), Christa Koelemeijer (Dorpsraad Spanbroek Opmeer), Keesjan Stapel (Dorpsraad Spanbroek Opmeer), Simon Loos (Dorpsraad Spanbroek Opmeer) en Tinus Waaijer (Dorpsraad Spanbroek Opmeer).

gemeente opmeer

hvc.
energie en hergebruik

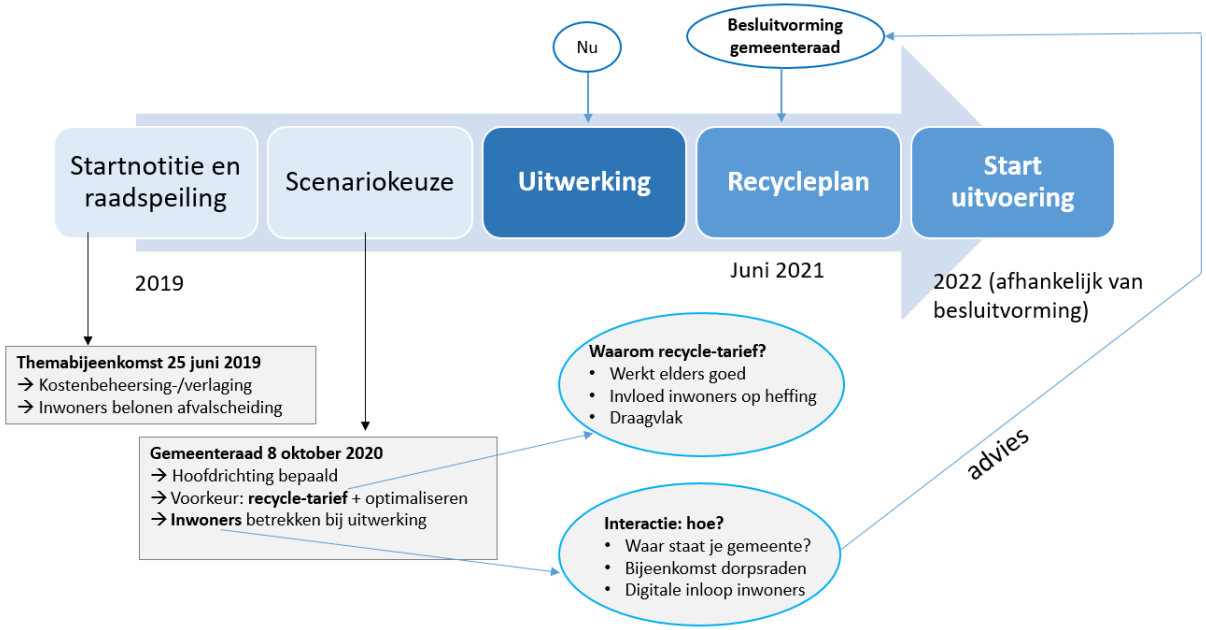
Notulen participatieavond dorpsraden Recycleplan Opmeer

8 april 2021

Waarom het Recycleplan?

- Geen actueel plan meer.
- Forse uitdagingen:
  - Stijgende afvalverwerkingskosten.
  - Landelijke doelstellingen: minder dan 100 kg restafval per inwoner per jaar en meer hergebruik (Van Afval Naar Grondstof).
  - Gemeentelijke ambities op het gebied van duurzaamheid.
- Heldere koers nodig: wat willen we bereiken en hoe gaan we met uitdagingen om?

Waar staan we?

Uitleg recycle-tarief

Beter afval scheiden en minder restafval overhouden: goed voor het milieu én inwoners krijgen invloed op de hoogte van hun afvalstoffenheffing. Dat is recycle-tarief. Het is een nieuwe manier van het berekenen van de afvalstoffenheffing.

Tijdens de avond hebben wij u een filmpje laten zien en een presentatie gegeven. U kunt het filmpje via onderstaande link nog eens terugkijken.

https://youtu.be/EEjPxXeSlnk

Daarnaast vindt u meer informatie op: https://www.hvcgroep.nl/recycle-tarief

Vragen

Tijdens de avond zijn diverse vragen gesteld, zowel via het scherm, als via de chat.

Er bestaat onbegrip over recycle-tarief. Er wordt gezegd dat ondanks dat inwoners het afval nu uitzoeken, dat het bij HVC alsnog uitgezocht moet worden. Dat zou voor andere gemeenten reden zijn om geen recycle-tarief te doen. Een ander gerucht is dat plastic in de oven gegooid moet worden om de oven op temperatuur te houden.

HVC: Wij staan voor inzamelen bij de bron. Samen met gemeente Opmeer proberen wij u via diverse kanalen zo goed mogelijk te informeren over wat waarin thuishoort, bijv. via onze afvalwijzer op de website en in de app. Alle verschillende stromen gaan naar de juiste sorteerhallen. Goed om te weten: ook uit uw restafval sorteren wij nog waardevolle grondstoffen.
Plastic wordt apart ingezameld en verhit en wordt niet in de oven gedaan voor extra verwarming. I.v.m. de huidige Corona-maatregelen is het nu wat lastiger, maar u bent van harte welkom om eens een kijkje bij ons te komen nemen.

Er was veel afval uit Italië geïmporteerd. Verbrandt HVC dat ook?

HVC: In diverse Europese landen is niet voldoende verbrandingscapaciteit voor het verwerken van restafval, waardoor het daar gestort zou moeten worden. Omdat storten van restafval slechter is voor het milieu dan verbranden in een ander land, is binnen Europa afgesproken dat landen elkaar helpen. In Nederland zijn 13 afvalenergiecentrales die bij voldoende ruimte naast restafval uit Nederland ook restafval kunnen verwerken uit Europese landen. HVC verbrandt huishoudelijk restafval en bedrijfsafval in de afvalenergiecentrales in Alkmaar en Dordrecht. Vanaf 2020 is er overigens geen restafval uit het buitenland verwerkt bij HVC.

"Wat als de bak niet vol zit als deze wordt aangeboden, omdat de bak stinkt?"

HVC: Het is mogelijk om uw bak aan huis voor restafval eerder aan te bieden i.v.m. stankoverlast. U betaalt echter wel per keer aanbieden en niet per gewicht. U kunt stank voorkomen door te werken met zakjes. Gebruik voor uw bak aan huis voor gft- en etensresten biologisch afbreekbare zakjes. Daarnaast helpt het om uw bak regelmatig schoon te maken met kokend water en een scheut azijn of groene zeep. Het is met name de stroom gft en etensresten die voor nare luchtjes kan zorgen. Deze bak wordt 1x per 2 weken geleegd.

"Wat zijn de argumenten van inwoners die negatief tegenover recycle-tarief staan?"

HVC: Er bestaan een hoop vooroordelen over het systeem recycle-tarief, zoals dumpingen die toe zouden nemen. In de praktijk blijkt dat dit allemaal wel meevalt en dat er goede maatregelen tegen te nemen zijn, die onze aandacht zullen hebben in het Recycleplan. Wat we zien is dat mensen moeten wennen aan een nieuw systeem. Nagenoeg de helft van Nederland is al over op recycle-tarief.

In de krant stond dat in Arnhem dumpingen vreselijk zijn toegenomen en dat Diftar daar is weggestemd?

Henk Mogezomp: 53% wilde er vanaf, 47% wilde door. Het is erg uitvergroot. Cijfers laten zien dat het restafval met 35% is gedaald. Een aantal achterstands-wijken had moeite met Diftar en meer vervuiling. Bij het invoeren van een prijsprikkel moet je anders kijken naar grote steden dan naar landelijke gemeenten.

"Gaat het op de afvalbrengstations hierdoor niet veel drukker worden?"

HVC: Nee. Bij recycle-tarief betaalt u voor het aanbieden van fijn huishoudelijk restafval. Dit mag nu ook al niet naar het afvalbrengstation worden gebracht.

Wij maken soms mee dat de grijze bak soms niet helemaal geleegd is, hoe werkt dat?

HVC: Het kan voorkomen dat er iets klem heeft gezeten in de bak, waardoor de bak niet helemaal goed is geleegd. In dat geval kunt u hier een melding van maken. Wij komen dan nogmaals langs, zonder dat u hiervoor hoeft te betalen.

Stille rapers, waar moete die met hun afval heen? Is daar aandacht voor?

Gemeente Opmeer en HVC: Daar is aandacht voor. Er wordt gekeken of hier maatwerk voor getroffen kan worden.

Hoe gaat het in het buitengebied? Waar dus nog zakken worden ingezameld?

HVC: Voor zakkenroutes worden alternatieven bedacht, zoals een ondergrondse container of bak aan huis.

Ouderen moeten steeds meer thuis blijven wonen en daardoor ontstaat er mogelijk steeds meer incontinentieafval. Worden zij gezien als een speciale doelgroep?

HVC: Ja. Het is mogelijk om hier maatwerk voor te treffen, zoals compensatie. De gemeente gaat hier nog een besluit over nemen.

"Is het tarief voor lediging per keer vastgesteld?"

HVC: Nee. Dit gebeurt pas als daadwerkelijk wordt besloten om recycle-tarief in te voeren. Bij het vaststellen van de afvalstoffenheffing zal de gemeente het tarief voor lediging per keer vaststellen.

Ik heb een vraag over de tariefverschillen. In Castricum wordt gerekend met € 247,52 en € 6,25 per bak aan huis voor restafval. Hoe kan het dat dit in Opmeer € 386,50 is? Waar komt dat prijsverschil vandaan? Ze werken al jaren met 3 bakken systemen. Als ik zo zie wat daar gebeurt dan verbaast het prijsverschil mij zeer.

Robert Tesselaar: Een deel van de kosten heeft geen verband met HVC, maar met de kosten van de eigen organisatie. Daar zit een belangrijk verschil in. Je kunt ervoor kiezen om dat kostendekkend te laten zijn. We gaan dit uitzoeken en jullie daarover informeren.

Ligt het tarief in de West-Friese gemeenten wel gelijk?

Henk Mogezomp: Nee, daar zitten ook verschillen in, bijvoorbeeld door btw en ambtelijke keuzes.

De kosten gaan na een aantal jaar evengoed omhoog?

HVC: Ja, dit komt door inflatie: stijgende kosten, o.a. voor verbranding (afvalstoffenbelasting). Niets doen betekent echter dat de kosten nog meer zullen stijgen, want hoe meer restafval de gemeente produceert, hoe hoger de kosten.

Marieke had het over een verdeling van 70% vast en 30% variabel en Marco had het over 80%/20%. Wat is het nou?

HVC: Daar moet nog een besluit over worden genomen. Gemeente Opmeer zal hierover besluiten bij het vaststellen van de afvalstoffenheffing.

Hoe staat u als dorpsraad tegenover recycle-tarief?

Simon Loos (Dorpsraad Spanbroek Opmeer: Ik was kritisch, maar de boodschap is overgekomen.

"Duidelijk statement. Ik denk dat het goed is om de landelijke doelstellingen te halen."

Peter Groenland (Dorpsraad Hoogwoud): Ik vind het nog wel een uitdaging om dit heel goed te communiceren naar de inwoners.

HVC: Er komt een communicatieplan om hieraan te kunnen beantwoorden. Zo weten alle inwoners wat recycle-tarief inhoudt en wat dit voor hen gaat betekenen. Daarnaast hopen we ook weer meer fysiek te kunnen doen, zoals afvalcoaches op weekmarkten, die inwoners kunnen informeren en adviseren over afvalscheiding.

Daan Gouwens (Dorpsraad Aartswoud): Ik sluit mij aan bij dhr. Loos en dhr. Groenland.

"Communicatie is erg belangrijk. Ook is het belangrijk dat er op scholen aandacht aan wordt gegeven."

Jan Appelman (Gemeenschapsraad de Weere): Ik zou graag willen weten wat dit voor mijn specifieke adres zou betekenen. Voorheen betaalde u dit, als u straks overgegaan bent naar recycle-tarief dan zou het financiële plaatje er zo uit zien. Ik zou graag per adres een rekenvoorbeeld hebben.

HVC: We nemen dit mee en kijken wat er mogelijk is, eventueel in onze app.

Christa Koelemeijer (Dorpsraad Spanbroek Opmeer): Laat mensen zien wat ze kunnen besparen. Welke beloning wacht je als je de bak minder vaak aan de weg zet?

HVC: In onze app is het al mogelijk om doelen te stellen voor het aantal keer aanbieden en jezelf daarmee uit te dagen. Daarnaast heeft u inzicht in de kosten. Het is helaas nog niet mogelijk om te zien hoeveel u heeft bespaard. Zoals aangegeven nemen we dit mee en kijken we wat er mogelijk is, eventueel in onze app.

Tinus Waaijer (Dorpsraad Spanbroek Opmeer): Iemand kan ook een kleinere bak nemen. Dat scheelt ook in de kosten, toch?

Robert en HVC: Sommige huishoudens kunnen een grotere bak niet kwijt. Dit is één van de redenen dat inwoners een kleinere bak aan kunnen vragen. Het tarief voor deze bak zal lager liggen dan een grotere bak, maar wanneer iedereen een kleinere bak neemt, kunnen we minder efficiënt inzamelen; het blijft dan nodig om veel te rijden, waarmee de inzamelkosten weinig tot niet dalen.

Inleiding

De raad van de gemeente Opmeer heeft op 8 oktober 2020 de ambitie uitgesproken om de landelijke VANG-doelstelling van 100 kilo restafval per inwoner per jaar te willen bereiken en de afvalbeheerkosten beheersbaar te houden. Dit kan de gemeente bereiken door betere afvalscheiding en optimaal hergebruik van grondstoffen.

Er zijn al stappen gezet om dit doel te bereiken. Zo is in 2016 de bak aan huis voor plastic, blik en drinkpakken geïntroduceerd en wordt sindsdien de restafvalbak minder vaak opgehaald. Hiermee is een resultaat bereikt van 166 kilo restafval per inwoner in 2020.
Een mooie stap, maar nog niet voldoende om de landelijke doelstelling van 100 kilo te bereiken en ook de kosten beheersbaar te houden.

Een logische vervolgstap die de gemeente overweegt is de invoering van recycle-tarief. Inwoners krijgen met recycle-tarief zelf invloed op de hoogte van hun afvalstoffenheffing, doordat een deel van de heffing afhankelijk is van hoe vaak het restafval aangeboden wordt. Inwoners die hun afval goed scheiden, worden beloond met een lage(re) afvalstoffenheffing.

De gemeente Opmeer wil via deze bijeenkomst met inwoners graag horen wat zij vinden van recycle-tarief en wat zij nog nodig denken te hebben om dit tot een succes te maken. Zijn er bijvoorbeeld bepaalde doelgroepen waar maatwerk voor nodig is? Of welke behoefte hebben inwoners om hun afval nog beter te kunnen scheiden?
De feedback die we tijdens de bijeenkomst hebben gekregen, wordt meegenomen in de verdere uitwerking van het Recycleplan, dat binnenkort wordt aangeboden aan college en raad.

Aanwezig

Robert Tesselaar (Gemeente Opmeer, Wethouder en voorzitter van de avond), Martin Smit (Gemeente Opmeer, Medewerker afdeling Ruimte en Ondernemen), Henk Mogezomp (Buitenorganisatie Advies, Procesbegeleider Recycleplan), Marieke Brieffies-Bielsma (HVC, Gemeenteadviseur), Marco Bakker (HVC, Programmamanager recycle-tarief), Martijn Tanger (HVC, notulist), diverse betrokkenen en inwoners (ca. 25 personen).

gemeente opmeer

hvc.
energie en hergebruik

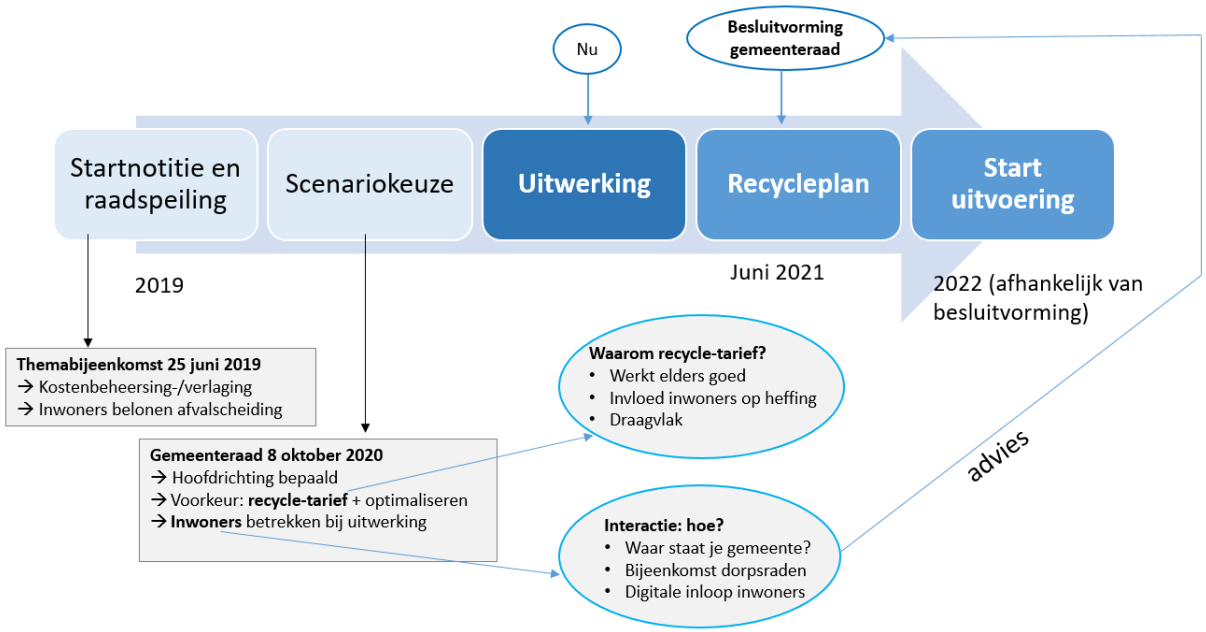
Notulen participatieavond inwoners Recycleplan Opmeer

26 april 2021

Waarom het Recycleplan?

- Geen actueel plan meer.
- Forse uitdagingen:
  - Stijgende afvalverwerkingskosten.
  - Landelijke doelstellingen: minder dan 100 kg restafval per inwoner per jaar en meer hergebruik (Van Afval Naar Grondstof).
  - Gemeentelijke ambities op het gebied van duurzaamheid.
- Heldere koers nodig: wat willen we bereiken en hoe gaan we met uitdagingen om?

Waar staan we?

Uitleg recycle-tarief

Beter afval scheiden en minder restafval overhouden: goed voor het milieu én inwoners krijgen invloed op de hoogte van hun afvalstoffenheffing. Dat is recycle-tarief. Het is een nieuwe manier van het berekenen van de afvalstoffenheffing.

Tijdens de avond hebben wij u een filmpje laten zien en een presentatie gegeven. U kunt het filmpje via onderstaande link nog eens terugkijken.

https://youtu.be/EEjPxXeSlnk

Daarnaast vindt u meer informatie op: https://www.hvcgroep.nl/recycle-tarief

Vragen

Tijdens de avond zijn diverse vragen gesteld, zowel via het scherm, als via de chat.

Waarom is 40% van de ondervraagden negatief over recycle-tarief?

HVC: Er bestaan een hoop vooroordelen over het systeem recycle-tarief, zoals dumpingen die toe zouden nemen. In de praktijk blijkt dat dit allemaal wel meevalt en dat er goede maatregelen tegen te nemen zijn, die onze aandacht zullen hebben in het Recycleplan. 40% geeft overigens het landelijk beeld weer (zie hiervoor de handreiking Diftar). Wat we zien is dat mensen moeten wennen aan een nieuw systeem. Nagenoeg de helft van Nederland is al over op recycle-tarief.

Als ik mijn bak nu net zo vaak aanbied als nu, ga ik dan meer of minder betalen?

HVC: Als dit aantal keer lager ligt dan het gemiddelde, bijv. 5 of 6x per jaar, betaal je minder. Alles wat je meer dan gemiddeld aanbiedt, betaal je meer. Daarmee geldt het principe: de goede afvalscheider wordt beloond. Op het moment dat de afvalstoffenheffing, en daarmee het vaste en variabele deel, wordt vastgesteld door uw gemeente, wordt duidelijk bij hoeveel keer aanbieden u verschil gaat merken in uw afvalstoffenheffing. Zeker is dat als we het huidige systeem voortzetten, de afvalstoffenheffing blijft stijgen door de toenemende belasting op het restafval.

"Hoe wordt de hygiëne bewaakt als de bakken minder vaak worden geleegd?"

HVC: U kunt stank voorkomen door te werken met zakjes. Gebruik voor uw bak aan huis voor gft- en etensresten biologisch afbreekbare zakjes. Daarnaast helpt het om uw bak regelmatig schoon te maken met kokend water en een scheut azijn of groene zeep. Het is met name de stroom gft en etensresten die voor nare luchtjes kan zorgen. Deze bak wordt 1x per 2 weken geleegd. Daarnaast is het mogelijk om uw bak aan huis voor restafval wel eerder aan te bieden i.v.m. stankoverlast. U betaalt echter wel per keer aanbieden en niet per gewicht.

Is het mogelijk dat luiers gerecycled gaan worden? Als je een gezin hebt waar veel luiers of incontinentie-materiaal gebruikt wordt, ligt kostenverhoging in het verschiet?

HVC: Er wordt al onderzoek gedaan naar luierrecycling. Helaas is de technologie nog niet zover dat luiers allemaal apart kunnen worden gerecycled, al worden er op dit moment wel proeven mee gedaan. Het is mogelijk om maatwerk te treffen voor gezinnen met kinderen in de luiers en inwoners met incontinentiemateriaal. De gemeente gaat hier nog een besluit over nemen.

"Kan er ook een slot op de grijze bak om te voorkomen dat iemand anders mijn bak gebruikt?"

HVC: Dit is mogelijk, maar ervaring leert dat dit niet nodig is, omdat inwoners over het algemeen alleen de bak aanbieden wanneer deze vol is (dat is ook het advies). Er is dan geen ruimte meer voor anderen om daar nog iets bij te gooien. Mocht deze ruimte er wel zijn: inwoners betalen per keer aanbieden en dus niet per gewicht. Tot slot wordt Handhaving ingezet om dit soort situaties zoveel mogelijk te voorkomen.

Hoe wordt er omgegaan met bakken die overvol zijn?

HVC: Conform het huidige beleid wordt de bak dan niet geleegd. Afhankelijk van de situatie (de bak is bijvoorbeeld niet overvol door eigen toedoen, of de bak wordt structureel overvol aangeboden) kan Handhaving van de gemeente worden ingeschakeld.

Het is allemaal al besloten, toch?

Robert Tesselaar: Nee, gemeente Opmeer heeft besloten om recycle-tarief nader uit te werken in het Recycleplan. Het daadwerkelijke besluit van dit plan moet nog plaatsvinden. Daarom vindt nu vooraf deze bijeenkomst plaats.

Afval dumpen bij Obdam kan toch ook om te sjoemelen?

HVC: Nee. Bij recycle-tarief betaalt u voor het aanbieden van fijn huishoudelijk restafval. Dit mag nu ook al niet naar het afvalbrengstation worden gebracht.

We hebben teveel afvalverwerkings-bedrijven en halen afval uit het buitenland. Heeft u een idee hoe we met zijn allen minder afval krijgen? Lobbyt u bij producenten van plastic?

HVC: In diverse Europese landen is niet voldoende verbrandingscapaciteit voor het verwerken van restafval, waardoor het daar gestort zou moeten worden. Omdat storten van restafval slechter is voor het milieu dan verbranden in een ander land, is binnen Europa afgesproken dat landen elkaar helpen. In Nederland zijn 13 afvalenergiecentrales die bij voldoende ruimte naast restafval uit Nederland ook restafval kunnen verwerken uit Europese landen. HVC verbrandt huishoudelijk restafval en bedrijfsafval in de afvalenergiecentrales in Alkmaar en Dordrecht. Vanaf 2020 is er overigens geen restafval uit het buitenland verwerkt bij HVC.

Van de input aan brandbaar afval in een afvalenergiecentrale blijft ongeveer 26% over als bodemas. Deze bodemas leveren we aan wASH (samenwerking van Boskalis en HVC) waar ze in de bodemaswasinstallatie in Alkmaar schoongemaakt wordt. In dit proces worden wateroplosbare verontreinigde delen verwijderd en waardevolle metalen teruggewonnen. Daarna gaat het materiaal gekeurd de poort uit. Wat overblijft is schoon materiaal dat voldoet aan de regelgeving (besluit bodemkwaliteit) en kan worden gebruikt als ophogingsmateriaal of als fundering, bijvoorbeeld onder wegen en fietspaden.

Betalen voor restafval is een bewezen systeem om de hoeveelheid restafval te verminderen, waardoor meer herbruikbare materialen gerecycled kunnen worden.

Tot slot zijn wij aangesloten bij organisaties die zich bezig houden met de verpakkingsindustrie, zoals Nedvang. Zo maken we ons samen sterk voor minder verpakkingsmateriaal.

Hoe worden de kosten berekend bij gedeelde bakken met de buren?

HVC: Voor deze situaties dient naar een oplossing te worden gezocht, om ook hier tot individuele inzameling te komen. Uiteraard wordt daarbij rekening gehouden met factoren als ruimte.

“Ik zou graag het solidariteitsbeginsel bij afvalinzameling behouden. Kunnen afvalcoaches ingezet worden om afvalscheiding ook op een solidaire wijze in te richten?”

HVC: Elke inwoner die zijn afval goed scheidt, kan de rekening omlaag brengen. Nu betaalt iedereen een gelijk tarief, ongeacht of er wel of niet goed wordt gescheiden. Er zijn inwonersgroepen die meer restafval produceren. Afvalcoaches kunnen deze inwonersgroepen adviseren om ook hun restafval te verlagen. Daarnaast is het omwille van solidariteit mogelijk om maatwerk te treffen, zoals compensatie. De gemeente gaat hier nog een besluit over nemen.

"Redden we het niet met extra communicatie alleen?"

HVC: Uit onderzoek blijkt dat met alleen extra communicatie het restafval minder dan 5% daalt. Dit resultaat is onvoldoende om tot onder de 100 kilo restafval per inwoner per jaar te komen en de kosten te kunnen beheersen.

Is er een financiële onderbouwing voor het Recycleplan?

Martin Smit: Ja, hier wordt momenteel aan gewerkt.

Kunnen kosten ook verder beperkt worden door betere voorlichting i.p.v. recycle-tarief?

HVC: Voorlichting helpt zeker. Uit onderzoek blijkt echter dat voorlichting alleen onvoldoende effect heeft: <5% minder restafval tegenover 30% - 60% met prijsprikkel (recycle-tarief).

Weten we waarom mensen nu niet goed recyclen?

HVC: Ja, daar hebben we dankzij diverse enquêtes inzicht in. Redenen zijn o.a. dat inwoners de ophaalfrequentie te laag vinden, dat zij het onhygiënisch vinden, te weinig ruimte in of bij huis hebben, of het teveel gedoe vinden. We nemen deze informatie mee in het Recycleplan.

Wat maakt dat andere gemeenten er juist mee gestopt zijn?

HVC: Nagenoeg de helft van alle gemeenten in Nederland werkt al met dit systeem. Voor het overgrote deel gaat dit uitstekend. We merken in gemeenten die nog geen prijsprikkel hebben dat de aandacht wordt gevestigd op de uitzonderingen: de gemeenten waar de invoering niet goed is gegaan, zoals Arnhem en Enschede. Uit nader onderzoek naar de werkelijke redenen blijkt dat m.n. politieke verschillen en een andere benodigde aanpak in aandachtswijken hieraan ten grondslag hebben gelegen.

Wordt er nog een evaluatiemoment ingebouwd?

HVC: Ja, dit wordt ingebouwd met de gemeente op het moment dat de raad besluit om recycle-tarief daadwerkelijk in te voeren.

"Blijft de milieustraat in Obdam gratis?"

Martin Smit: Tot nog toe worden in het Recycleplan geen wijzigingen voorgesteld voor het afvalbrengstation. Dit blijft dus gratis. Mocht gemeente Opmeer overwegen om hier anders mee om te gaan, zal hier een regionaal besluit over genomen moeten worden, aangezien de West-Friese gemeenten hun afvalbrengstations met elkaar delen.

Waarom verbrandingsbelasting, terwijl heel Alkmaar en Langedijk stadsverwarming heeft van de HVC-centrale Alkmaar en er huisvuil geïmporteerd wordt om dat ding rendabel te laten branden?

HVC: Deze vraag is gebaseerd op een verkeerde veronderstelling. Er wordt geen restafval geïmporteerd.

In de grijze bak gaan ook de kippenbotten, want die mogen niet bij het groen. Hoe is het met de hygiëne in de zomer?

HVC: Op onze website en in onze app vindt u een afvalwijzer, waarmee u kunt zien wat waarin thuishoort. Kippenbotten horen thuis bij gft en etensresten. Deze bak wordt 1x in de 2 weken opgehaald. Bij een eerdere vraag hebben we tips gegeven om uw bak schoon te houden. Op onze website vindt u meerdere tips, specifiek voor uw bak aan huis voor gft en etensresten.

Wat is de overhead die het de gemeente oplevert om dit allemaal te regelen? Personeel kost ook geld?

Martin Smit: Dit heeft uiteraard onze aandacht in de nadere uitwerking van het Recycleplan.

Klopt de berekening: als ik 5 x 20 kg aanbied betaal ik dan minder dan 10 x 5 kg (in het tweede geval heb ik toch minder kg restafval)?

HVC: Ja, deze berekening klopt, omdat je betaalt voor het aantal keer dat je aanbiedt en dus niet per kilo. Door beter te scheiden blijft er minder restafval over. Daardoor hoeft u uw restafval minder vaak aan te bieden, waarmee u invloed kunt uitoefenen op het variabele deel van de afvalstoffenheffing.

Waarom zijn de vaste kosten (als voorbeeld) relatief hoog met 80%?

HVC: De afvalstoffenheffing gaat uit twee delen bestaan: een vast en een variabel deel. Het vaste deel is voor iedereen hetzelfde. 80% voor het vaste deel is een voorbeeld, maar wel een voorbeeld wat in andere gemeenten wordt gehanteerd. Afhankelijk van de keuzes die de gemeente maakt, zal de verdeling tot stand komen. De exacte verdeling tussen het vaste en variabele deel wordt bij een positief besluit recycle-tarief in november bepaald door de gemeenteraad.

Moet de gemeente een paar wasbare luiers gratis beschikbaar stellen aan gezinnen?

Martin Smit: Dat is een keuze, die we mee kunnen nemen ter overweging.

Wijzigt het ophalen van oud papier door verenigingen (zoals in De Weere?

Martin Smit: Vooralsnog niet. Op termijn wordt wel gekeken hoe we dit kunnen optimaliseren.

Blijft u dan nog steeds eens per 4 weken de grijze kliko legen? Want als deze dan net niet vol is, zou ik hem ook aan de weg zetten. 4 weken wachten is dan wat lang.

HVC: De ophaalfrequentie van het restafval verandert op dit moment niet. Voor zakken plastic, blik en drinkpakken wordt voorgesteld om de ophaalfrequentie op te hogen van 1x in de 4 naar 1x in de 2 weken.

"Hoe gaat de hoogbouw gft scheiden van het restafval? Dat gebeurt nu eigenlijk niet. Ik breng als medewerkster in de huishoudelijke tak vuilniszakken weg met alles erin. Daar scheidt men geen afval."

HVC: Voor de invoering van recycle-tarief is het van belang dat iedereen afval kan scheiden. Daar waar nog geen voorzieningen zijn, zoals in de hoogbouw voor gft en etensresten, zullen deze worden geplaatst. In de hoogbouw zullen dat wijkcontainers zijn.

Komt er in het afvalplan dat afval voortaan met elektrische trucks wordt opgehaald?

HVC: Nee. Sinds een jaar rijden er twee elektrische zijladers in Nederland, waarvan wij van één de trotse eigenaar zijn. Wij blijven continu investeren in groene inzamelmethoden. Zo is straks onkruidbestrijding mogelijk met restwarmte uit onze afvalenergiecentrale.

Waarom ligt er zoveel Nederlands plastic in Turkije?

HVC: Regie Kunststoffen Nederland (een gezamenlijke entiteit van HVC en Midwaste) werkt momenteel met 7 sorteerinstallaties. Deze installaties staan veelal in Nederland en enkele net over de grens in Duitsland. Wanneer plastic, blik en drinkpakken over de grens naar recyclers wordt gebracht, gaat dit met een EVOA-vergunning. We werken uitsluitend met erkende recyclers binnen Europa. Door verplichte verwerkerslijsten en een juiste registratie in ons dataplatform weten wij dat de stromen binnen Europa worden verwerkt. 56% van het plastic wordt verwerkt in Nederland, 42% in Duitsland en 2% elders binnen de EU.

Ik zie hier in Hoogwoud een paar dames zwerfafval verzamelen. Waar moeten ze dat laten?

Gemeente Opmeer en HVC: Daar is aandacht voor. Er wordt gekeken of hier maatwerk voor getroffen kan worden.

Als we niets te verbranden hebben, hoe gaat het dan verder met de stadsverwarming?

HVC: Dit is voorlopig niet aan de orde, maar zodra dit het geval is hebben wij genoeg expertise in huis om over te schakelen op andere warmtebronnen, zoals aardwarmte (geothermie).

Wie ontvangt de bijvangst: minder ophaalkosten?

HVC: Vooralsnog blijven de ophaalroutes gelijk, ook als er minder afval wordt verzameld. Samen met de gemeente evalueren we tussentijds of we efficiencyslagen kunnen maken.

Waar doe je papier wat vastzit aan plastic?

HVC: Wanneer beide componenten niet van elkaar te scheiden zijn, kan dit bij het restafval. Op onze website en in onze app vindt u een afvalwijzer, waarmee u kunt zien wat waarin thuishoort.